

ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ, HUMANITARINIŲ MOKSLŲ
IR MENŲ FAKULTETAS
MENŲ KATEDRA

IEVA SLONKSNYTĖ

Dailės magistrantūros (grafika) studentė

VAIZDO ĮRAŠAS

„Drugelio efektas“

Magistro baigiamasis projektas

Darbo vadovas:

Prof. Vaidotas Janulis

Darbo recenzentas:

Doc. Vilmantas Dambrauskas

Šiauliai, 2017 m.

ŠIAULIAI UNIVERSITY
FACULTY OF SOCIAL SCIENCES,
HUMANITIES AND ART
DEPARTMENT OF ARTS

IEVA SLONKSNYTĖ

A Master's Degree studies of art (graphics) student

VIDEO „Butterfly effect“

MASTER THESIS

Final Thesis supervisor:

Prof. Vaidotas JANULIS

Final Thesis reviewer:

Associate Professor Vilmantas Dambrauskas

Šiauliai, 2017 year

SANTRAUKA

Slonksnytė I. (2017). Vaizdo įrašas „Drugelio efektas“. Dailės magistrantūros (grafika) magistro darbas. Magistro darbo vadovas prof. Vaidotas Janulis. Magistro darbo recenzentas doc. Vilmantas Dambrauskas. Šiaulių universitetas, Socialinių, humanitarinių mokslų ir menų fakultetas, Menų katedra, 56 p. (63 p.).

Pagrindinis magistro darbo tikslas yra supažindinti žiūrovą su klaidos, *gličo* sąvokomis ir sampratomis filosofiniu požiūriu. Dar vienas darbo tikslas – skatinti kiekvieną šiuolaikinės visuomenės vartotoją susimąstyti apie naujausių technologijų daromą neigiamą įtaką jų gyvenimui.

Darbo rezultatas – sukurtas meninis vaizdo įrašas, leidžiantis pateikti teigiamą minėtų reiškinių išraišką.

Sąmoningai to net nesuvokdamas, šiuolaikinis žmogus yra priklausomas nuo technologijų ir tai skatina visuomenės degradaciją. Klaidos motyvas kūrybiniame darbe yra alegorija į žmogaus ir technologijų ryšį, kuris tampa vis didesne problema.

Rašto darbo teorinėje dalyje nagrinėjama vartotojiškos visuomenės samprata ir elgsena, naujų technologijų įtaka šiuolaikiniam žmogui, *gličo* meno terminas, bruožai ir savybės, atvaizdų estetika ir samprata, chaoso teorija, vaizdo įrašuose ir fotografijose vaizduojamo *gličo* efekto ypatybės. Darbe naudojamas aprašomasis analitinis, lyginamasis ir ikonografinis metodai.

Praktinėje rašto darbo dalyje analizuojamas sukurtas vaizdo įrašas: aprašomas kūrybinis procesas ir gauti rezultatai.

Raktiniai žodžiai: *gličas*, klaida, trikdys, chaosas, naujausios technologijos.

SUMMARY

Slonksnytė I. (2017). Video “Butterfly effect”: Master ‘s Degree studies of art (specialisation: graphics) Master degree Thesis. Master ‘s degree Thesis Supervisor Professor Vaidotas Janulis. Final Thesis Reviewer Associate Professor Vilmantas Dambrauskas. Šiauliai University, Faculty of Social sciences, Humanities and Art, Department of Arts, 56 p. (63 p.).

The main goal of the master ‘s thesis is to present a “mistake” and “glitch” concepts and its philosophical view to the audience. The intention of this work is to provoke every society member to rethink about the usage and the damage that new technologies do to our lives.

Result of master ‘s thesis – video art, through which audience can experience a positive “glitch” side.

The main reason, why “mistake” motive is used in my work, is to express a very big social problem – the connection between human and technology.

In the theoretical thesis part, I describe the analysis of consumer society conception and behavior, the modern technology influence on humans. Characteristics of “glitch” art, the aesthetics of the images, theory of chaos and the main features of “glitch” effects in videos and photographs.

The full description about my work process and results are described in the practical thesis part.

Keywords: glitch, mistake, chaos, new technologies, new media.

TURINYS

TERMINAI	4
ĮVADAS.....	6
1. VARTOTOJIŠKA VISUOMENĖ IR VAIZDŲ PERTEKLIAUS PROBLEMA XXI AMŽIUJE.....	10
2. TIKROVĖS, TIESOS IR REALYBĖS SUPRATIMAS PASITELKIANT ATVAIZDUS.....	12
3. KLAIDOS, TRUKDŽIO (<i>GLITCH</i>) SAŲOKA	14
4. ESTETIKA NAUJOSIOSE MEDIJOSE	16
5. KLAIDOS IR CHAOSO MENAS – <i>GLIČO MENAS</i>	18
6. ŽINOMIAUSI <i>GLIČO</i> MENININKAI.....	23
7. VIZUALINIS TRIUKŠMAS VAIZDINUOSE	27
8. TRIUKŠMAS MUZIKOJE	30
9. <i>GLIČAS</i> POPKULTŪROJE IR VAIZDO ĮRAŠUOSE.....	31
10. „DRUGELIO EFEKTAS“ ARBA CHAOSO TEORIJA	33
11. KLAIDOS MOTYVŲ VAIZDAVIMO FOTOGRAFIJOSE IR VAIZDO ĮRAŠUOSE ANALIZĖ	35
12. KŪRYBINIŲ IEŠKOJIMŲ APRAŠYMAS.....	43
13. KŪRYBINIO DARBO APRAŠYMAS	44
IŠVADOS	46
MOKSLINĖ LITERATŪRA IR ŠALTINIAI	47
PAPILDOMA LITERATŪRA.....	52
ILIUSTRACIJŲ NUORODŲ SĄRAŠAS.....	53
PRIEDAI	57
KŪRYBINIO DARBO EKRAVAIZDŽIAI	59

TERMINAI

Alegorija – netiesioginės, paslėptos reikšmės vaizdas, pasakojimas (dažnai konkretybėmis reiškiamos abstrakčios sąvokos, mintys).

Apatiškas – abejingas, šaltas.

Artefaktas – (lot. arte — dirbtinai + factus — padaryta), nenatūralus procesas arba darinys.

Brutalus – žiaurus, šiurkštus.

Estetika – (pranc. *esthetique* < gr. *aisthetikos* - jutiminis): 1. mokslas, tiriantis tikrovės ir meno estetines savybes, teoriją, meno esmę, ypatumus ir formas; 2. grožio kriterijų taikymas ir jų laikymasis.

Fikcija (lot. *fictio*) – nesamas, pramanytas, tikrovės neatitinkantis, tik įsivaizduojamas ar vaizduojamas kaip esantis dalykas.

Fraktalas – (lot. *fractus* – sudužęs, suskilęs).

Gličas (angl. *glitch*) – liet. klaida, trukdis, gedimas.

Ikona – asmuo, kuris garbinamas kaip simboliškai įkūnijantis politinį, religinį, kultūros ar mados reiškinių. Pagrindinė žodžio ikona reikšmė – bažn. „stačiatikių tapybinis Dievo arba šventųjų paveikslas“, tai bažnytinis terminas.

Izoliacija – at(si)skyrimas.

JPG (arba JPEG, angl. *Joint Photographic Experts Group*) – fotografinių vaizdų išsaugojimo formatas (ir jų suspaudimo algoritmas).

Kapitalas – finansiniai ištekliai, investuojami į prekių ir paslaugų gamybą.

Kontekstas – kokio nors fakto, įvykio, reiškinių aplinkybės, sąlygos, aplinka.

Pikselis (angl. *picture* „vaizdas“ + *element* „elementas“) – vienas iš daugybės taškų ar vienos spalvos laukelių, kurie, kartu kaip dvimatė matrica, sudaro vaizdą arba visą ekrano turinį.

Pikselis (angl. *pixel*) – taškelis.

Pikselių menas – tai kompiuterinio meno forma, kur paveikslai yra redaguojami pikselių lygyje.

Postprodukcija (retušavimas) – tai sritis, apimanti turimo vaizdo retušavimą.

Suvokimas – tai daikto ar reiškinių visumos atspindėjimas, jam tiesiogiai veikiant jutimo organus. Jis susidaro žmogaus sąmonėje ir yra individualus, jo negalima perduoti kitam žmogui.

Sąmonė – žmogui būdingas pasaulio ir savo būties jame suvokimas: Sąmonė - aukščiausia psichikos forma.

Transmisija – tai perdavimas, pateikimas.

Turbulencija – skysčių ir dujų tekėjimo/judėjimo būdas, kuriam yra būdingas chaotiškumas, sūkurių buvimas.

Vaizdinys – tai sugebėjimas sąmonėje atkurti daikto vaizdą, kai nėra tiesioginio ryšio su daiktu. Tai aukščiausia jutiminio suvokimo forma, kuri yra artimiausia loginiam pažinimui.

Vizualinis – (lot. visualis - regimas; sk. vizu/alinis) – regimasis.

ĮVADAS

Kiek mes kontroliuojame technologijas ir kiek jos kontroliuoja mus?

Gyvendami moderniam amžiui, kuriame naujosios technologijos užima labai svarbią vietą kasdieniame gyvenime, kartais sudvejojame, atrodo, net neginčytinu naujausių technologijų daromu poveikiu. Kuo toliau, tuo labiau technologijos skverbiasi ne tik į mūsų fiziškai atliekamus veiksmus, bet ir mąstymą. Nebemokame dienos pradėti prieš tai nepatikrinę savo socialinio tinklalapio paskyros, elektroninio pašto ar nepasidarę rytinės asmenukės su kavos puodeliu.

Remiantis internetinio puslapio „Statista“ 2016 metų rugsėjo mėnesio statistikos duomenimis¹, šiais metais socialiniais tinklais naudojosi net 2,34 milijardai vartotojų. Manoma, jog ateityje šie skaičiai kils: 2017 metais prognozuojama 2,51 milijardai, o 2018 metais 2,67 milijardai socialinių tinklų vartotojų. Tad galima teigti, jog moderni visuomenė yra priklausoma nuo technologijų ir socialinių tinklų naudojimo.

Pasak Sauliaus Kanišausko, Borgmannas Davidui Woodui akcentavo, jog žmogus technologijas jau „prisijaukino“, kad technika ir technologinės procedūros jau įaugo į kultūrą ir į gyvenimo būdą, kad jos žmogaus gyvenimą daro komfortiška². Tačiau pasak Borgmanno, yra ir dar viena priežastis, dėl kurios žmonės taip linkę dažnai naudotis technologijomis: tai pati žmogaus prigimtis, troškimas išsiaukštinti ir garbinti savo kūrybiškumą, garbinti tai, ką jis pats sukūrė³. Technologijomis žmogus sugeba padaryti daug daugiau, todėl ir didėja visuomenės prierašumas prie technologinių prietaisų.

Spartėjant technologijų vystymuisi, didėja ir jų integracija į mūsų kasdienį gyvenimą. Vis dažniau naudojant technologijas stipriai kinta žmogaus mąstymas, jo supratimas apie tikrąjį pasaulį, gyvenimo tiesas, vertybes ir grožį. Būtent per grožio suvokimą pažįstame pasaulį ir susikuriame realybės paveikslą.

„Meno kūrinys – ne savareikšmis daiktas, ne trumpo estetinio pasitenkinimo objektas, o reiškiny, skatinantis žmogų pažinti save, keistis, ieškoti naujos tapatybės.“⁴ Mano sukurtas vaizdo

---

¹ Internetinio puslapio „Statista“ 2016 metų statistikos duomenys.

Prieiga per internetą: <https://www.statista.com/statistics/278414/number-of-worldwide-social-network-users/> (Žiūrėta 2016 12 22)

² Straipsnis. Kanišauskas Saulius, *Dėmesys technologijoms: rūpestis ar technologija?*, Kaunas, Mykolo Romerio universitetas, 2015 m.

Prieiga per internetą: <http://www.cpc.vgtu.lt/index.php/cpc/article/viewFile/217/pdf> (Žiūrėta 2016 04 12)

³ Straipsnis. Kanišauskas Saulius, *Dėmesys technologijoms: rūpestis ar technologija?*, Kaunas, Mykolo Romerio universitetas, 2015 m.

Prieiga per internetą: <http://www.cpc.vgtu.lt/index.php/cpc/article/viewFile/217/pdf> (Žiūrėta 2016 04 12)

⁴ Klivis Edgaras, *Estetika ir meno filosofija*, Kaunas, 2009 m., 93psl. Prieiga per internetą:

<https://elitalpykla.vdu.lt/bitstream/handle/1/186/ISBN9789955124856.pdf?sequence=4&isAllowed=y> (Žiūrėta 2016 11 02)

įrašas skatina žiūrovą ieškoti ir suprasti esminius skirtumus, kurie skiria tikrąją realybę nuo virtualiosios.

Iš prigimties žmogus yra nuolatos klausianti ir svarstanti būtybė, todėl gyvenimo prasmės ir egzistenciniai klausimai yra vieni iš svarbiausių sąmoningumo principų. Pažinti kažką klaidingai reiškia analizuoti, tyrinėti, sugrįžti prie reiškinių dar kartą ir taip ieškoti to vienintelio teisingo atsakymo.

Vaizdo įrašas pasižymi *gličo* efektų gausa ir taip pabrėžia mus visus siejančią problemą – priklausomybę nuo technologijų ir nuolatos kintančios informacijos. Pritariu Algio Mickūno minčiai, jog „Žmogus dūsta nuo gamtos ir žmonių tvarkos, nes ji reiškia pasaulio pabaigą.“⁵ Būtent tokioje kasdienybėje žmogus nebegali atrasti tikrojo savęs ir klaidos atsiradimas, neatitikimas sistemoje skatina žmogų prabusti.

Taigi, iš viso to kyla klausimas – ar mes leisime, kad klaidos ir liktų klaidomis ar stengsimės jas ištaisyti?

---

⁵ Mickūnas Algis, *Estetika. Menas ir pasaulio patirtis*, Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, Vilnius, 2011 m., 225 psl.

Darbo aktualumas:

Gličo ir klaidos temos ypač aktualios dabartinėje tikros ir virtualios realybės sandūroje, nes technologijų naudojimo valandų skaičiams vis augant ir technologiniam chaosui vis dažniau įsiskverbiant į kasdienybę, žmogus ima nebesuvokti visų socialinių ritualų ir vykstančių procesų reikšmių. „Dabar gali fotografuoti viską,⁶“ – yra pasakęs Robertas Frankas. Vadinasi, nebereikia sąmoningai mąstyti ir ieškoti reiškinų prasmės. „Jei realusis pasaulis nori geriau sugyventi su atvaizdų pasauliu, reikia ne tik daiktų, bet ir atvaizdų ekologijos.⁷“

Taigi, šiuolaikinė visuomenė turi tikrai didelę ir akivaizdžiai nematomą problemą, kurią vaizduoju savo kūrybiniame darbe.

Darbo objektas – *gličo* efekto išraiška vaizdo įrašė.

Darbo tikslai:

1. Išanalizavus literatūrinius ir vaizdinius šaltinius sukurti vaizdo įrašą, kuriame atsispindėtų *gličo* motyvas.
2. Supažindinti žiūrovą su klaidos ir *gličo* sąvokomis ir sampratomis filosofiniu požiūriu.
3. Skatinti šiuolaikinės visuomenės narį, vartotoją susimąstyti apie naujausių technologijų daromą ne tik teigiamą, tačiau ir neigiamą įtaką jų gyvenimui.
4. Pagrįsti idėją, jog netobulumas ir klaida taip pat gali būti estetikos dalimi.

Šiems tikslams pasiekti keliami tokie **uždaviniai:**

1. Išanalizuoti vartotojiškumo problemą XXI amžiuje.
2. Išsiaiškinti, kaip atvaizdų gausa veikia visuomenės supratimą apie tikrovę ir realybę.
3. Išnagrinėti *gličo* ir klaidos sąvokas ir sampratas tikslųjų mokslų, menų ir filosofijos srityse.
4. Išanalizuoti estetikos sąvoką naujųjų medijų kontekste.
5. Susipažinti su *gličo* meno bruožais ir savybėmis.
6. Apžvelgti žinomiausių Lietuvos ir užsienio *gličo* menininkų kūrybą.
7. Išsiaiškinti, kaip *gličas* pasireiškia popkultūroje.
8. Susipažinti su chaoso teorija ir „Drugelio efekto“ metafora.
9. Išanalizuoti *gličo* meno analogus ir išsiaiškinti pagrindines menines išraiškos priemones.
10. Sukurti vaizdo įrašą panaudojant *gličo* efektus ir muziką.

---

⁶ Sontag Susan, *Apie fotografiją*, Baltos lankos, Vilnius, 2000 m., 184 psl.

⁷ Sontag Susan, *Apie fotografiją*, Baltos lankos, Vilnius, 2000 m., 177 psl.

Metodai:

- Aprašomasis analitinis metodas. Gilinamasi į faktografinę ir kūrinio sandarą, priežastinius ryšius. Metodas suteikia galimybę nustatyti teorines temos ypatybes.
- Lyginamasis metodas. Leidžia papildyti analizę objekto palyginimu su kitais jam artimais objektais.
- Ikonografinis metodas. Naudojamas tyrinėjant kūrinį sužetų ir personažų vaizdavimo taisykles: aprašomos ir sisteminamos spalvos, pozos, komponavimo schemos, kintami ir pastovūs vaizdavimo kanonų elementai, nustatomi simboliai.

Darbo struktūra – įvadas, 13 skyrių, 2 išvados, literatūros sąrašas (70 pozicijų) ir 11 priedų. Darbo apimtis: 63 puslapiai (56 puslapiai be priedų). Darbe pateikta: 32 paveikslai tekste ir 11 paveikslų prieduose.

1. VARTOTOJIŠKA VISUOMENĖ IR VAIZDŲ PERTEKLIUS PROBLEMA XXI AMŽIUJE

Viena iš ryškiausių XXI amžiaus problemų yra vartotojiškumas. Pasak Zygmunto Baumano, vartotojiškumas yra simbolinių gėrybių gamyba, platinimas, troškimas, įsigijimas ir naudojimas⁸. „Kapitalistinei visuomenei reikia atvaizdais paremtos kultūros. Jai būtina teikti milžiniškus pramogų kiekius, kad būtų stimuliuojamas pirkimas⁹“. Dėl vis didėjančio kapitalo, kuris siekė toliau gaminti, nekreipdamas dėmesio į rinkos ir poreikių ribas, šiame laikotarpyje stipriai pasikeitė žmonių mąstysena ir elgsena. Atsiradus dideliame paslaugų ir prekių kiekiui laipsniškai didėjo ir jų naudojimas, kuris vėliau tapo gyvenimo būdu.

Taigi, XXI a. visuomenę galima įvardinti kaip vartotojišką, tačiau šalia šios sąvokos būtina paminėti ir kitus dabartinės visuomenės apibrėžimus – moderni, informacinė arba virtuali visuomenė.

Pasak Feuerbacho, moderni visuomenė yra ta, kurios pagrindiniai veiklos barai pasidaro atvaizdų gamyba ir vartojimas¹⁰. Būtent tokia fotomanija visuomenę atvedė į tašką, kuriame įvyko esminis lūžis, o jo pasekme tapo atvaizdų gausa. Dabar jau įprasta, jog vaizdų gamyba tapo automatišku spragsėjimu fotoaparatu, todėl viena „perteklinė nuotrauka išstumia kitą perteklinę nuotrauką.“¹¹ Spragsėtojai, nesuprasdami, kodėl tai daro, nebemoka identifikuoti ir iššifruoti informacijos, kurią perduoda vaizdiniai, esantys jų aplinkoje.

„Mes vartojame atvaizdus vis didesniu greičiu.¹²“ ir toks skubėjimas gali privesti prie galimai įvyksiančių klaidų, kurios vėliau paveiks ir ateities visuomenes. Dažnas neįsivaizduoja dienos be mobiliojo telefono, plašetinio kompiuterio arba fotoaparato. Kuriamos paprastesnės, mažesnės ir patogiau naudojamos fotokameros, kurios integruojamos į elektroninius įrenginius, todėl užsiimti fotografavimu tapo labai paprasta. Toks socialinės reikšmės turintis ritualas žmogų pastato į nepatogią padėtį – jis vartoja dėl vartojimo ir kartais net užsimiršta, jog dažniausiai tai daro ne savo noru, o skatinamas kitų žmonių interesų (valdžios ir visuomenės). Kiekvienas iš mūsų tokioje padėtyje esame atsidūrę ne kartą. Nepajėgumas pasipriešinti šiam socialiniam aktui ir žmogaus nevisavertiškumo jausmas „ir skatina siekti soties, pasitenkinimo būsenos, skatina tapti visaverčiam.“¹³ Susan Sontag teigia, jog „būtinybė nuotraukomis patvirtinti realybę ir praplėsti

⁸ Straipsnis. Čelutka Simas. *Zygmunto Baumano vartotojiškumo teorijos profilis*, 2010 m.

Prieiga per internetą: <http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2010-09-02-simas-celutka-zygmunto-baumano-vartotojiskumo-teorijos-profilis/49751> (Žiūrėta 2016 10 28)

⁹ Sontag Susan, *Apie fotografiją*, Baltos lankos, Vilnius, 2000 m., 175 psl.

¹⁰ Sontag Susan, *Apie fotografiją*, Baltos lankos, Vilnius, 2000 m., 153 psl.

¹¹ Vilém Fusser, *Fotografijos filosofijos link*, Išmintis, Vilnius, 2015 m., 93 psl.

¹² Sontag Susan, *Apie fotografiją*, Baltos lankos, Vilnius, 2000 m., 176 psl.

¹³ Adler Alfred. *Žmogaus pažinimas*. Vaga, Vilnius, 2008 m., 35 psl.

patyrimą yra estetinis vartotojiškumas, į kurį dabar įjunkę visi.“¹⁴ Gyvenant aplinkoje, kurioje mus supa daugybė informacijos, tampa tiesiog „būtina“ ja dalintis. Kitu atveju žmogus, kuris nedalyvauja tokiame socialiniame gyvenime, yra tarsi izoliuojamas nuo visuomenės ir toks procesas, deja, „įrodo aparatų pergalę prieš žmogų.“¹⁵

Baumanas teigia, jog vartotojiška kultūra prasideda ten, kur dingsta, pasibaigia ir nustoja egzistuoti autentiškumas¹⁶. Masinė informacija dažnai neturi turinio ir prasmės, todėl ir karo, ir artimo žmogaus gimtadienio šventės įamžinimas tampa lygiaverčiais reiškiniiais.

---

¹⁴ Sontag Susan, *Apie fotografiją*, Baltos lankos, Vilnius, 2000 m., 32 psl.

¹⁵ Vilém Fusser, *Fotografijos filosofijos link*, Išmintis, Vilnius, 2015 m., 83 psl.

¹⁶ Straipsnis. Čelutka Simas. *Zygmunto Baumano vartotojiškumo teorijos profilis*, 2010 m.

Prieiga per internetą: <http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2010-09-02-simas-celutka-zygmunto-baumano-vartotojiskumo-teorijos-profilis/49751> (Žiūrėta 2016 10 28)

2. TIKROVĖS, TIESOS IR REALYBĖS SUPRATIMAS PASITELKIANT ATVAIZDUS

Vis labiau tobulėjant technologijoms, neva tobulėjame ir mes, žmonės. Tačiau informacijos ir atvaizdų pilnoje aplinkoje keičiasi mūsų tikrovės suvokimas. Jau dabar pastebime, jog dingsta riba tarp fikcijos ir realybės sampratos. Dėl tokių pramanytų, netikrų atvaizdų negalime būti savimi, tampame stebėtojais ir kartu aktoriais, kurie aktyviai kuria dažniausiai beprasmią informacinę visuomenę egzistuojantį turinį. „Atvaizdai (geidžiami tiesioginės patirties pakaitalai) ima nepaprastai smarkiai veikti tikrovės supratimą [...] jie pasidaro gyvybiškai būtini ekonomikai, politiniam stabilumui ir asmeninės laimės siekimui.“¹⁷ Atvaizdus matome visur: fotoalbumuose, laikraščiuose, per televiziją, parduotuvėse, plakatuose ir kitur. „Šiuolaikinės technologijos keičia darbo pobūdį ir santykius, visuomenės raidoje kinta žmonių tarpusavio santykiai, asmens vaidmuo visuomenėje, interesai bei nuostatos.“¹⁸ Vis sparčiau tobulinamos technologijos daro didžiulę įtaką ir tai tampa neatskirama mūsų kasdienybės dalimi.

Vadovaujantis Platono teorija „atvaizdai yra tikri tik tiek, kiek jie yra panašūs į realų objektą, ir vis tiek suklastoti – nes tik panašūs.“¹⁹ Taigi, yra teigiančių, jog atvaizdas tai tik iliuzija, kuri neturi nieko bendra su realiu daiktu. Tačiau „fotografija nėra tik panaši į daiktą“²⁰, tai yra to vaizduojamo daikto dalis, tęsinys. Pasak filosofo Slavojaus Žižeko, jeigu iš realybės atimtumėme simbolinę fikciją (*aut. pastaba: šiuo atveju mūsų paties sukurtus netikrus atvaizdus*), tuomet prarastumėme ir pačią tikrovę²¹.

„Dar graikai tikrais dalykais pavadino ne tai, kas matoma, t. y. ne daiktiškąjį pasaulį, o tai, kas mąstoma.“²² Tuomet iškyla natūralus klausimas: ar fotografiją galima laikyti tikru realybės įrodymu? Taip, jei tik suvokiame, kad nuotraukos pačios savaime savyje saugo sąvokas ir informaciją, kurią reikia mokėti perprasti. Galima teigti, jog svarbiausias XXI a. uždavinys yra skatinti modernią visuomenę suprasti fikcijas kaip realybės atspindžius, kurie leidžia suvokti pačios realybės egzistavimą.

Informacija ir jos sklaida yra formuojama ir kontroliuojama žiniasklaidos priemonėmis. Ji pateikiama visuomenei suprantama kalba – vaizdiniais. Tačiau tai, ką reikia įsisavinti ir peržiūrėti,

¹⁷ Sontag Susan, *Apie fotografiją*, Baltos lankos, Vilnius, 2000 m., 153 psl.

¹⁸ Straipsnis. Trakšėlys Kęstutis. *Profesionalaus suaugusiųjų švietimo raiška modernioje visuomenėje*. Klaipėdos universitetas, Tęstinių studijų institutas, Andragogikos katedra, 2013 m., įvadas.

Prieiga per internetą: http://vddb.library.lt/fedora/get/LT-eLABa-0001:J.04~2013~ISSN_1648-8776.N_1_39.PG_82-86/DS.002.0.01.ARTIC (Žiūrėta 2016 10 28)

¹⁹ Sontag Susan, *Apie fotografiją*, Baltos lankos, Vilnius, 2000 m., 154 psl.

²⁰ Sontag Susan, *Apie fotografiją*, Baltos lankos, Vilnius, 2000 m., 155 psl.

²¹ Vaizdinė medžiaga. Slavoj Žižek, *A third pill*, 2012 m. Prieiga per internetą:

<https://www.youtube.com/watch?v=k-0VMnFmnL0> (Žiūrėta 2016 10 28)

²² Ozolas Romualdas, *Pasakojimai apie filosofus ir filosofiją*, Vyturys, Vilnius, 1988 m. 151 psl.

labai greitai kinta ir žmogus tiesiog fiziškai nėra sutvertas apžvelgti tokio didelio informacijos srauto. Pagal Rolandą Barthesą, ypatingai fotografijos dabar pas žiūrovą patenka net neprašomos²³.

Mes turime sugebėti atpažinti mums aktualią informaciją, nes suvokimas tai nuolatinė jos atranka (Furst,1998, 86).

Pagal Alfredą Adlerį, žmogus suvokia ne viską, ką mato²⁴. Tam, kaip žmogus įvertina iš išorės gaunamą informaciją, daug įtakos turi įgyta patirtis, įsitikinimai, žinios ir, žinoma, emocijos. Taigi, jeigu asmuo geba suprasti ir tinkamai interpretuoti vaizdus, jo suvokimas apie realybę stipriai skirsis nuo to, kuris tai daro paviršutiniškai ir naiviai. Pasak Vilémo Fusserio, tokiam naiviam stebėtojui fotografijos tampa automatiškai atvaizduotu pasauliu²⁵. Tačiau fotografuojant ne žmogus mato ir fiksuoja objektą, tai už jį padaro technika. Taip transformuojasi žmogaus sąmonė²⁶ ir suvokimas – žmogus nebesivargina įsiminti realybėje vykstančių reiškinų ir detalių, nes ima visiškai pasitikėti nuotraukų, kurios ir sudėlioja realybę, tikrumu. Tačiau toks naivus žmogaus matymas iš tiesų jį visiškai atskiria nuo tikrovės supratimo.

---

²³ Barthes Roland, *Camera Lucida. Pastabos apie fotografiją*, Kitos knygos, Vilnius, 2012 m., 25 psl.

²⁴ Adler Alfred, *Žmogaus pažinimas*, Vaga, Vilnius, 2008 m., 48psl.

²⁵ Vilém Fusser, *Fotografijos filosofijos link*, Išmintis, Vilnius, 2015 m., 83 psl.

²⁶ Pagal Sigmund Freud, sąmonė yra viršutinė psichikos sritis, kuri tiesiogiai siejasi su išorinio pasaulio vaizdu.

3. KLAIDOS, TRUKDŽIO (*GLITCH*) SĄVOKA

Kompiuteris ar kiti elektroniniai prietaisai, atliekantys preciziškus skaičiavimus, yra laikomi tobuli ir neklystantys, tačiau net ir kompiuteriuose atsiranda netikėtų, trumpalaikių gedimų, kurių neįmanoma ištaisyti. Tokie gedimai dažniausiai įvardijami kaip klaida. Pagal Lietuvių kalbos žodyną, klaida tai nesąmoningas nukrypimas nuo taisyklės, nuo tiesos²⁷.

Klaidos sąvoka geriausiai suvokiama ją nagrinėjant tikslųjų mokslų srityje, kur klaida yra tai, kas neatitinka tikslo ir norimo rezultato.

Tokie trūkumai, klaidos ir neatitikimai atsirado tik sukūrus pirmąjį elektromechaninį kompiuterį. Vienas iš tokių trukdžių tai – *gličas* (angl. *glitch*). Terminą „apibrėžti pamėginta jau 1965 m. „Times“ žurnale, reaguojant į trejais metais anksčiau JAV kosmoso misijos metu išstartą Johno Glenno frazę, kurioje buvo pavartotas žodis *glitch* („Tiesiogine to žodžio prasme *gličas* yra elektros srovės smailė ar įtampos pasikeitimas“).²⁸

Terminas kilęs iš vokiečių kalbos žodžio *glitschen* „slysti“ arba iš žydiško žodžio *gletshn* „slysti, stabdyti“²⁹.

„Urban Dictionary“ sąvoką įvardina kaip struktūrizuotos sistemos klaidą, kuri pasižymi elektros ir kompiuterių tinkle³⁰.

Lietuvių kalboje terminas *gličas* nėra labai paplitęs, dažniausiai yra naudojami kiti žodžiai tokie kaip *trukdis*, *trikdis* ar *klaida*. Pasak Algirdo Jazbučio, terminas *gličas* „dažnai naudojamas apibūdinti laikiną gedimą, kurį sunku išspręsti.“³¹

Trukdžiai sukelia tokias problemas, kaip ekrano anomalijos (pasisukimas į kairę ar dešinę pusę; aukštyn ar žemyn), vaizdo ir jo spalvų iškraipymas, mirgėjimas, sustingimas, klaviatūros gedimai.

Tačiau tiek filosofijoje, tiek mene klaidos samprata šiek tiek skiriasi nuo tikslųjų mokslų apibrėžimo. Klaidos sąvoka mene ir filosofijoje siejama su teisingumo sąvoka, kuri grindžiama idėjiniu minties suvokimu. Remiantis sofistų teorija manoma, jog žmogui yra „teisinga tai, ką jis mano esant teisinga, ir klaidinga tai, ką jis vaizduojasi klaida. Objektivos tiesos sofistams iš viso

²⁷ Lietuvių kalbos žodynas. Prieiga per internetą: <http://lkzd.lki.lt/Zodynas/Visas.asp> (Žiūrėta 2016 10 30)

²⁸ Straipsnis. Aksamitauskaitė Goda, *Gličas – nauja juoda. Gličo estetika šiuolaikinėje kultūroje*, 7 meno dienos, 2005 m. Prieiga per internetą: http://www.7md.lt/tarp_disciplinu/2015-06-19/Glitch-is-the-new-black (Žiūrėta 2016 04 12)

²⁹ Straipsnis. World Heritage Encyclopedia, *Glitch*. Prieiga per internetą: <http://www.worldlibrary.org/articles/glitch> (Žiūrėta 2016 04 12)

³⁰ Straipsnis. Urban dictionary, *Glitch*, 2003 m. Prieiga per internetą: <http://www.urbandictionary.com/define.php?term=Glitch> (Žiūrėta 2016 04 12)

³¹ Straipsnis. Jazbutis Algirdas, *Trikčių grafikos įkvėpti*, Dizaino meistrai. Prieiga per internetą: <http://www.dizainomeistrai.lt/?p=24065> (Žiūrėta 2016 04 12)

nėra.³²“ Vadinasi, tiesos ir klaidos suvokimas negali būti objektyvus, nes kiekvienam teisingumo ir klaidingumo, tiesos, netiesos ir realybės bei fikcijos sąvokos yra suvokiamos individualiai.

Platonas „Valstybės“ septintoje knygoje pateikia olos alegoriją³³. Tai pasakojimas apie žmones, kurie nuo pat gimimo gyvena oloje ir nieko nežino apie išorinį pasaulį. Vienintelis dalykas, kurį jie mato – tai gyvūnų, augalų ir žmonių šešėliai ant sienos. Matomi šešėliai jiems atrodo realūs ir tikri objektai. Tačiau vieną dieną iš olos išėjimą randa žmogus ir atsidūręs saulės šviesoje pamato tikruosius daiktus. Tuomet savo atradimais skuba pasidalinti su oloje vis dar esančias žmonėmis. Tačiau olos gyventojai nesupranta to, kas jiems yra sakoma ir iš to sutrikimo, supykę jie nužudo šviesą atradusį žmogų. Jiems buvo atskleista tiesa (realybė), kurios jie nesuprato ir nenorėjo apsvarstyti, o dar tiksliau jie niekuomet nebuvo patyrę to, ką patyrė nužudytasis, todėl jo tiesą laikė melu.

Taigi, toks Platono pasakojimas puikiai iliustruoja skirtingą žmonių požiūrį į gyvenimo reiškinius ir jų suvokimą (*aut. pastaba: šiuo atveju teisingumą ir klaidą*).

---

³² Referatas. Maslauskienė Aušra, *Filosofinė tiesos koncepcija*, Šiaulių universitetas, Menų fakultetas.

Prieiga per internetą: <http://mokslai.lt/referatai/filosofija/filosofine-tiesos-koncepcija.html> (Žiūrėta 2016 10 30)

³³ Vaizdinė medžiaga. Plato on: The Allegory of the Cave, The school of life, 2016 m.

Prieiga per internetą: <https://www.youtube.com/watch?v=SWIUKJIMge4> (Žiūrėta 2016 10 30)

4. ESTETIKA NAUJOSIOSE MEDIJOSE

Skaitmeninės technologijos ir internetinė kultūra suformuoja antrinį pasaulį, kuris egzistuoja lygiagrečiai materialiai būčiai. Jis nieko nekopijuoja ir nieko neatspindi, tačiau yra virtuali realybė, turinti savo logiką ir taisykles, kurias pamažu šiuolaikinė visuomenė priima. (Eco, 1991)³⁴. Ne visados sąmoningai priimdami tokios realybės taisykles ryžtamės keisti savo mąstymą ne tik apie tiesą ir aplinkinį pasaulį, tačiau ir apie to pasaulio objektų grožį.

Alexanderis Gottliebas Baumgartenas išvedė terminą *aesthetica* iš graikiško žodžio *aisthēsis* „jausmas, jausmas, juslinis suvokimas“ darinio *aisthetike* pagrindu (Daraševičiūtė, 2012, 22). Naudodamiesi savo jutimo organais mes nuo pat mažens pažįstame ir jaučiame mus supantį pasaulį, pradedame gyventi visuomenėje, kuri turi tam tikras priimtinas, nusistovėjusias normas. Grožio samprata taip pat ne išimtis. Pagal Edgarą Klivį, estetikos ir grožio suvokimas yra priklausomas nuo socialinės aplinkos, kurioje dabar esame³⁵. „Iki XVIII amžiaus grožio idėja ir sąvoka estetikoje užėmė centrinę vietą.³⁶“ Tačiau vėliau ši sąvoka pasikeitė ir dabar yra suprantama, jog „grožis išlieka „neišvengiamai miglotas“ (Kemp, 2007, p. 266).³⁷“

Toks sąvokos neapibrėžtumas nulemia faktą, jog tiek teorijoje, tiek realiame gyvenime grožio samprata yra suvokiama individualiai. Pasak Friedricho Nietzsches, patirti daiktą kaip gražų neišvengiamai reiškia patirti jį klaidingai³⁸. Suprasti objektą ar veiksma neteisingai – vadinasi, dvejoti ir kelti klausimus, susijusius su objekto ir stebėtojo sąveika. Pažinimas tai svarbiausias žmogaus sąlytis su pasauliu. Pasak Susan Sontag, į fotografiją žiūrima kaip į priemonę, padedančią rasti savo vietą pasaulyje³⁹. Vadinasi, naudodamiesi vaizdiniais turime galimybę patirti, tai ko dar nematėme ir susipažinti su tuo patyrimu per išgyvenimų ir pojūčių prizmę.

Atsakymų ieškojimas vyksta tiek realiame, tiek virtualiame pasaulyje. Naujosios medijos – tai technologijos, „kaip kinas, kompiuteris, internetas, mobilieji telefonai ir pan.⁴⁰“ Anot Vilėmo Flusserio, vaizdai ir tekstai yra ne mažiau svarbūs už gyvąją kalbą⁴¹. Naudojantis vaizdais ir

---

³⁴ Straipsnis. Umberto Eco, *Travels in Hyperreality*, Preface to the American Edition, New York, 1991. Prieiga per internetą: <http://xroads.virginia.edu/~drbr/eco2.html> (Žiūrėta 2016 11 02)

³⁵ Klivis Edgaras, *Estetika ir meno filosofija*, Kaunas, 2009 m., 84psl. Prieiga per internetą: <https://eltalpykla.vdu.lt/bitstream/handle/1/186/ISBN9789955124856.pdf?sequence=4&isAllowed=y> (Žiūrėta 2016 11 02)

³⁶ Jackūnas Žibartas, *Estetika ir prasmė*, Mokslo ir enciklopedijų leidybos centras, Vilnius, 2011 m., 101 psl.

³⁷ Jackūnas Žibartas, *Estetika ir prasmė*, Mokslo ir enciklopedijų leidybos centras, Vilnius, 2011 m., 101 psl.

³⁸ Sontag Susan, *Apie fotografiją*, Baltos lankos, 2000 m., 182 psl.

³⁹ Sontag Susan, *Apie fotografiją*, Baltos lankos, 2000 m., 122 psl.

⁴⁰ Vidauskytė Lina, *Medijų filosofijos pagrindai*, Kauno technologijos universitetas, Kaunas: Technologija, 2013 m., 7 psl.

⁴¹ Vidauskytė Lina, *Medijų filosofijos pagrindai*, Kauno technologijos universitetas, Kaunas: Technologija, 2013 m., 20 psl.

tekstais yra sukuriamas simbolių pasaulis, kuris tarsi išsprendžia mirties, vienišumo klausimus ir gyvenimui suteikia prasmę. Tačiau dėl medių kasdienio kišimosi į mūsų veiksmus žmonės susvetimėjo ir toks santykis pasireiškia iškreiptu ryšiu su realiu pasauliu ir kitomis būtybėmis. „Medijos kaip tarpininkai tą atstumą padidina ir sykiu panaikina.“⁴²

Galima sakyti, jog medijos tarsi suteikia žmonėms nemirtingumo ir idealaus gyvenimo iliuziją, kuri tik gilina prarają tarp realybės ir virtualumo.

---

⁴² VIDAUSKYTĖ Lina, *Medijų filosofijos pagrindai*, Kauno technologijos universitetas, Kaunas: Technologija, 2013 m., 20 psl.

5. KLAIDOS IR CHAOSO MENAS – GLIČO MENAS

Visiškai sutinku su Algio Mickūno išsakyta mintimi, jog kūryba reikalauja šiek tiek chaoso⁴³. Menininkas kūrybos procese dvejoja dėl iškeltų tikslų ir savo požiūrio į tam tikras visuomenines problemas, kurias vaizduoja kūriniuose. Todėl net ir pačiuose tvarkingiausiuose darbuose dažnai slypi chaosas. Chaosas juose gali būti vaizduojamas tiesiogiai, specialiai pasitelkiant menines raiškos priemones arba netiesiogiai, pateikiant intriguojančią darbo temą ar pavadinimą.

Kiekviena tvarka yra melas ir perdėjimas. Net ir toks menininkas kaip Vincentas Van Goghas sutinka su tuo, kad, nors ir kaip taisyklingai būtų nutapyta figūra, mūsų laikais ji nebevertinama. Įdomus tik gedimas (Mickūnas, 2011, 225). Nors šiai idėjai garsusis menininkas pritarė dar XIX amžiaus pradžioje, tačiau teiginys puikiai tinka apibūdinti tai, kas informacinėje visuomenėje vyksta ir šiandien.

Dabar pasikeitimas, klaida, neatitikimas yra informatyvesnis ir daug greičiau patraukia mūsų dėmesį nei taisyklingai ir įprastai pateikta informacija. Anksčiau laikraščiuose išvysti fotografiją buvo neeilinis dalykas ir ji dažniausiai iliustruodavo nemažos apimties tekstą. Tačiau dabar daugelis laikraščių panašėja į žurnalus – randame vis daugiau vaizdų, o tekstas jiems tik pritaria.

Remiantis marksistine teorija, menas atspindi socialines sąlygas ir santykius⁴⁴. Meno reiškiniai, kuriuose dažniausiai dalyvauja ne vienas, o keli ar net keliolika asmenų, yra puiki terpė netiesioginiam visuomenės veikėjų (kūrėjo ir stebėtojo) dialogui. Pavyzdžiui, fotografijos ar vaizdo įrašai, eksponuojami galerijose, dažniausiai apžiūrimi ir interpretuojami tuomet, kai šalia žiūrovo nėra darbų autoriaus ir jis negali tiesiogiai išsakyti savo sukurto darbo prasmės. Tačiau nuomonę apie matomą objektą ir jo reikšmę žiūrovas susidaro pats. Būtent tokį procesą galime pavadinti netiesioginiu dialogu. Juo stebėtojas turi galimybę keisti save ir ieškoti savęs ir susidaryti nuomonę apie visuomenę ir savo statusą joje.

Fotografinis pasaulio įsigijimas, fotografinių tikrovės dienoraščių begalybė suvienodina viską (Sontag, 2000, 114). Todėl šiuolaikinis žmogus tampa apatiškas aplinkai.

Pagal Virginia Sotiraki, triukšmo menas (angl. *noise art*) gali būti įvardijamas kaip *Fluxus* judėjimo pasekmė, kuri supažindina mus su triukšmo estetika⁴⁵. *Fluxus* menininkai naudojo

---

⁴³ Mickūnas Algis, *Estetika. Menas ir pasaulio patirtis*, Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, Vilnius, 2011 m., 230 psl.

⁴⁴ Klivis Edgaras, *Estetika ir meno filosofija*, Kaunas, 2009 m., 84psl. Prieiga per internetą: <https://eltpykla.vdu.lt/bitstream/handle/1/186/ISBN9789955124856.pdf?sequence=4&isAllowed=y> (Žiūrėta 2016 11 02)

⁴⁵ Sotiraki Virginia, *Glitch Art Narratives. An investigation of the relation between noise and meaning*, Lund University, Department of Arts and Cultural Sciences, 2014 m., 10 psl., išnaša. Prieiga per internetą (PDF): <http://lup.lub.lu.se/luur/download?func=downloadFile&recordOID=4446947&fileOID=4611259> (Žiūrėta 2016 11 02)

technologinius prietaisus siekdami išgauti trūkinėjančius vaizdus ir garsus. Menininkai kurdami muziką ir kitus kūrinius improvizuodavo mažindami ir atkartodami tuos pačius elementus. *Fluxus* menas turi svarbią ideologinę prasmę *gličo* menui. Pasak Michaelio Corriso, *gličo* menininkai dažnai demonstruoja idėjas ir tikslus, kuriais rėmėsi *Fluxus* menininkai – tai kova prieš profesionalų, komercinį meną ir kultūrą, antimeno ir nemeno realybės, kuri yra prieinama visiems, skatinimas⁴⁶.

Gličo menas (angl. *glitch art*) įvardijamas kaip skaitmeninių arba analoginių klaidų estetizavimas, kai sugadinamas skaitmeninis kodas (duomenys) arba fiziškai manipuluojama elektronikos prietaisais⁴⁷ (pavyzdžiui, plokštės lenkimas (angl. *circuit bending*)). *Gličo* meno sąjūdžio dalyviai teigia, jog atsitiktinumas (kitų įvardijamas kaip klaida) yra priimamas kaip intuityvus naudojimosi technologija būdas⁴⁸.

Kadangi nesėkmės (angl. *failure*) faktorius tapo pastebimas daugelyje XX amžiaus menu, tai primena mums, jog technologijų kontrolė yra tik iliuzija. Ji atskleidžia, jog skaitmeniniai įrankiai yra tiek tobuli ir efektyvūs kaip ir juos kuriantys žmonės⁴⁹. (Cascone, 2000, 12).

Tai, kas sukurama naudojantis naujausiomis technologijomis, yra laikoma šiuolaikinio meno kūriniiais.

Mokslininkas ir menininkas Rama Hoetzleinas išskiria naujųjų medijų meno šakas (*žiūrėti I paveikslą*), o naujųjų medijų meną įvardina kaip visiškai naują žanrą šalia mums įprasto moderniojo meno ir tradicinės dailės⁵⁰.

Gličo menas tarsi sujungia beveik visus naujųjų technologijų (medijų) meno (angl. *new media art*) žanrus: skaitmeninį meną, kompiuterinę grafiką ir animaciją, virtualų ir interneto meną, vaizdo žaidimus, 3D spausdinimą, elektronikos, fakso ar programinės įrangos meną⁵¹.

---

⁴⁶ Sotiraki Virginia, *Glitch Art Narratives. An investigation of the relation between noise and meaning*, Lund University, Department of Arts and Cultural Sciences, 2014 m., 10 psl., išnaša. Prieiga per internetą (PDF): <http://lup.lub.lu.se/luur/download?func=downloadFile&recordOID=4446947&fileOID=4611259> (Žiūrėta 2016 11 02)

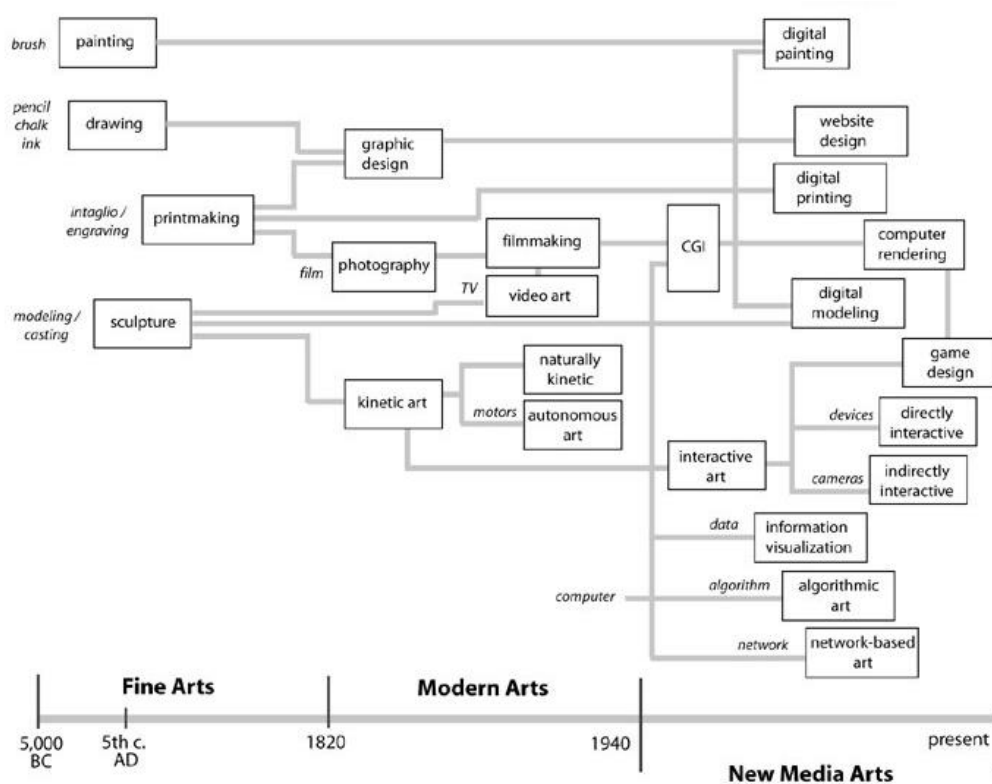
⁴⁷ Straipsnis. World Heritage Encyclopedia, *Glitch*. Prieiga per internetą: <http://www.worldlibrary.org/articles/glitch> (Žiūrėta 2016 04 20)

⁴⁸ Festivalio „Centras“ internetinis puslapis. Prieiga per internetą: <http://www.cntrs.lt/en/cntrs-dirbtuves/> (Žiūrėta 2016 04 21)

⁴⁹ PDF straipsnis. Menkman Rosa, *The Glitch Moment(um)*, Institute of Network Cultures, Amsterdam, 2011 m., 33 psl. Prieiga per internetą: http://networkcultures.org/uploads/NN%234_RosaMenkman.pdf (Žiūrėta 2016 04 21)

⁵⁰ Straipsnis. Georgiaguthrie, *Art + Technology = New Art Forms, Not Just New Art*, Make magazine, 2013 m. Prieiga per internetą: <http://makezine.com/2013/11/15/art-technology-new-art-forms-not-just-new-art/> (Žiūrėta 2016 04 23)

⁵¹ Straipsnis. Socha Bailey ir Eber-Schmid Barbara. *What is new media? Defining New Media Isn't Easy*, New Media Institute, New York, 2009 m. Prieiga per internetą: <http://www.newmedia.org/what-is-new-media.html> (Žiūrėta 2016 04 23)

"What is New Media Art?" Rama Hoetzlein (c) 2009, www.rchoetzlein.com

1 paveikslas. Rama Hoetzlein, „What is New Media Art?“, 2009 m.

Vienas iš pirmųjų *gličo* teoretikų (angl. *glitch theoretic*) Imanas Moradis savo daktaro disertacijoje 2004 metais išskyrė kelis esminius *gličo* meno bruožus: tai fragmentiškumas, pasikartojimas, linijiškumas ir kompleksiškumas⁵².

Taip pat menininkas išskiria dvi pagrindines formas: *pure glitch*, „grynasis gličas“ ir *glitch-alike*, „panašus gličą“. *Pure glitch* – netikėtas, atsitiktinis, pasisavintas, atrastas ir tikras vaizdas. O *glitch-alike* tai tyčinis, suplanuotas ir dirbtinai sukurtas atvaizdas. *Glitch-alike* tai yra skaitmeninių artefaktų rinkinys, kuris vizualiai panašus į tikruosius trukdžius⁵³.

Tokių efektų imitacijomis naudojasi *gličo* menininkai, kurie kuria *glitch-alike* kūrinus. Tokius efektus menininkai sukuria naudodamiesi įvairiausiomis kompiuterinėmis programomis tokiomis kaip *Sony Vegas*, *Photoshop*, *Corel Draw*, *Irfan View*, *Microsoft Word* ir pan.

Tačiau yra ir tokių, kurie fiziškai apdorodami įrenginius išgauna ir tikrąjį *gličą* (*pure glitch*). Naudodamiesi sulūžusiais kompiuteriais ar kita technika jie išgauna netyčines ir nekontroliuojamas klaidas, kurias vėliau pritaiko savo kūrybai.

⁵² Straipsnis. Aksamitauskaitė Goda, *Gličas – nauja juoda. Gličo estetika šiuolaikinėje kultūroje*, 7 meno dienos, 2005 m. Prieiga per internetą: http://www.7md.lt/tarp_disciplinu/2015-06-19/Glitch-is-the-new-black (Žiūrėta 2016 04 12)

⁵³ PDF straipsnis. Menkman Rosa, *The Glitch Moment(um)*, Institute of Network Cultures, Amsterdam, 2011 m., 36 psl. Prieiga per internetą: http://networkcultures.org/uploads/NN%234_RosaMenkman.pdf (Žiūrėta 2016 04 23)

Mallika Roy išskiria tikrojo *gličo* (*pure glitch*) kūrimo technologines priemones⁵⁴:

1. Analoginių technologijų sutrikimai (fiziškai apdorojami kompiuteriai, elektroniniai prietaisai, žaislai ir pan.).
2. Plokštės lenkimas (anlg. *circuit-bending*). Fiziškai paveikiama pagrindinė elektroninio prietaiso plokštė, kuri ima skleisti garsus, todėl dažniausiai toks metodas yra naudojamas garsams išgauti.
3. Duomenų keitimas (angl. *data bending*). Manipuliuojama duomenimis, kurie yra atidaromi ne tokiems dokumentams skirtose programose, pavyzdžiui, *jpg* dokumentas yra atidaromas tekstams skirta programa.
4. Programėlių (angl. *apps*), kurios automatiškai supjausto ir pakeičia dokumentą (pvz., *Pixel Drifter*), naudojimas.
5. Duomenų iškreipimas (angl. *datamoshing*). Tai procesas, kurio metu vaizdas, tampa neryškus – pikselinis. Tokio veiksmo metu specialiai iškreipiami ir prarandami keletas dokumento duomenų. Toks vaizdas gali būti įrašomas į vaizdo įrašą arba padaromas jo ekranvaizdis.
6. Dygsniuotumas (angl. *z-fighting*). Tai reiškinys, dažniausiai vykstantis 3D kompiuterinėse programose. Šis efektas pasireiškia kelių plokštumų konkurencija tarp sluoksnių, esančių vienoje gylio tiesėje, ir tai sukelia matomus dygsniuotus pokyčius ant vieno arba kito objekto. Būtent toks vizualinis vaizdo ažūriškumas naudojamas *gličo* mene.

Pasak Nicko Brizo, Čikagos naujų technologijų menininko, *gličas* tai netikėtas momentas sistemoje, kuris ragina atkreipti dėmesį į ją pačią ir veda mus link sistemos aspektų, kurių tikriausiai nepastebėtumėme. *Gličo* meną jis įvardija, kaip procesą, kurio metu kūrėjas sąmoningai pasinaudoja klaidos momentu, pakeisdamas kontekstą ar sukeldamas trukdžius (Klee, 2015)⁵⁵. Menininkas įsitikinęs, jog *gličo* meną galima susieti ir panašumo rasti ne tik su dadaizmu (1916 metai)⁵⁶, bet ir su „de Stijl“ kompozicijomis (1917 metai).

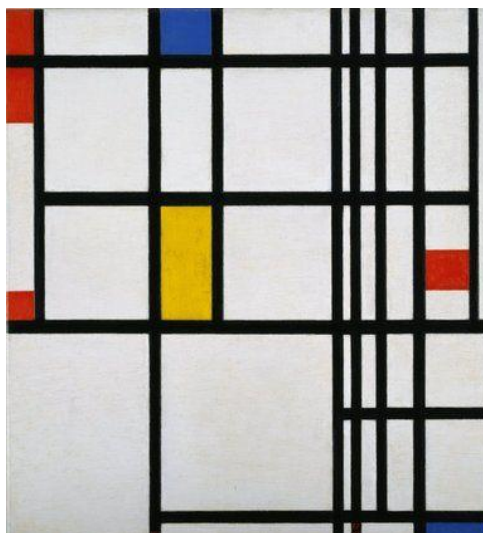
---

⁵⁴ Straipsnis. Roy Mallika, *Glitch it good: understanding the glitch art movement*, The Periphery magazine, 2014 m. Prieiga per internetą: <http://www.theperipherymag.com/on-the-arts-glitch-it-good/> (Žiūrėta 2016 11 29)

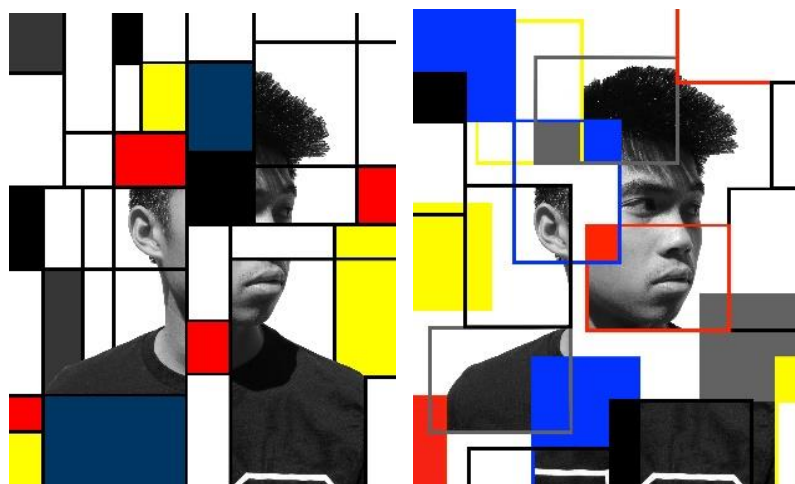
⁵⁵ Straipsnis. Klee Miles, *The long, twisted history of glitch art*, The Kernel issue magazine, 2015 m. Prieiga per internetą: <http://kernelmag.dailydot.com/issue-sections/features-issue-sections/12265/glitch-art-history/> (Žiūrėta 2016 04 20)

⁵⁶ PDF straipsnis. Briz Nick, *Glitch Art Historie[s]*, 2011 m. Prieiga per internetą: <http://www.nickbriz.com/glitchresearch/GlitchArtHistories2011.pdf> (Žiūrėta 2016 04 20)

2 paveikslas. Piet Modrian, „Composition in Red, Blue, and Yellow“, 1928 m.

3 paveikslas. Selina Lo, „De Stijl inspired“, 2015 m.

Gličo menas ir technologijos tobulėja itin sparčiai, todėl tam, kad nustebintum žiūrovą nebeužtenka vien tik technologiniu būdu gauto vaizdo, *gličo* menininkams labai svarbus tampa kontekstas, kuriame panaudojamas šis efektas.

Ypač norima pabrėžti nūdienai aktualias problemas, t. y. dėl naujausių technologijų naudojimo atšalusius žmonių tarpusavio santykius. Todėl dabar *gličo* efektas (angl. *glitch effect*) yra naudojamas vis įvairesniais pavidalais – vaizdo ir garso įrašuose, nejudančiose ir judančiose fotografijose (angl. *GIF*), internetinių puslapių dizaine, skulptūroje ir panašiai. Tokiam efektui sukurti naudojami tekstai, klasikiniai paveiksai, subkultūrų simboliai ir popkultūrai priklausantys atvaizdai.

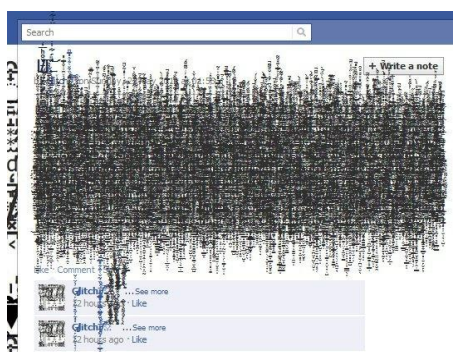

6. ŽINOMIAUSI GLIČO MENININKAI

Lietuvoje *gličo* menas dar nėra toks populiarus kaip kitose Europos šalyse, tačiau tikrai yra ne vienas menininkas, kuris specialiai, o galbūt ir netyčia intuityviai panaudoja *gličą*.

Laimonas Zakas

Lietuvis menininkas gyvenantis Nyderlanduose. Jis užsienio spaudos įvardijamas kaip menininkas programišius⁵⁷ (angl. *hacker*), kuris atradęs socialinių tinklų (*autorės pastaba*: „Facebook“, „Twitter“ ir „Google“) klaidas jomis manipuliudamas pakeičia ir sukuria tinklalapio išdėstymo struktūrą pagal save. Tikriausiai nemažai „Facebook“ vartotojų teko susidurti su jo meniniu projektu (performansu) „Glitchr“ 2011 metais. Vykdydamas projektą jis sukūrė *gličo* fanų puslapį, kuriame buvo pilna įvairiausių „netvarkingai“ pateiktų simbolių. Šis veiksmas susilaukė daug užsienio žiniasklaidos ir menininkų susidomėjimo. Jo darbai buvo eksponuojami Jono Meko vizualiųjų menų centre Vilniuje, o 2014 m. – galerijose Romoje ir Neapolyje⁵⁸.

4 paveikslas. Laimonas Zakas, projektas „Glitchr“, 2011 m.

Ignas Janulis

Jaunasis Lietuvos menininkas, kuris mokėsi Šiauliuose, Lieporių gimnazijoje, baigė Vilniaus dizaino kolegiją. Savo darbuose gausiai naudoja *gličo* menui priskiriamų bruožų. Kompiuterinėmis programomis Ignas kuria darbus pasitelkdamas fotografijas ir pieštus elementus. Jo darbuose galima išvysti Šiaulių miesto architektūrinių vaizdų.

⁵⁷ Straipsnis. Smith Patrick, *18 Tweets That Prove @Glitchr_ Is The Weirdest Thing On Twitter*, BuzzFeed News, 2014 m.

Prieiga per internetą: <http://www.buzzfeed.com/patricksmith/the-xx-tweets-that-prove-gltichr-is-the-weirdest-thing-on-tw#.tvAMaGA3r> (Žiūrėta 2016 04 24)

⁵⁸ Straipsnis. Aksamitauskaitė Goda, *Gličas – nauja juoda. Gličo estetika šiuolaikinėje kultūroje*, 7 meno dienos, 2005 m. Prieiga per internetą: http://www.7md.lt/tarp_disciplinu/2015-06-19/Glitch-is-the-new-black (Žiūrėta 2016 04 24)

Kol kas jaunas dizaineris nėra dalyvavęs *gličo* konkursuose ar festivaliuose, tačiau apie jo darbus jau yra rašoma užsienio spaudoje. Taip pat jo darbų galima rasti įvairiuose socialiniuose tinkluose („Facebook“, „Instagram“, „Bahanece“ ir pan.).

5 paveikslas. Ignas Janulis, „Self-portrait“, 2014 m.

Eglė Šakalytė

Lietuvė grafikė, gyvena ir dirba Londone. Menininkė geriausiai atpažįstama iš bendro savo ir Luko Petraičio projekto „Gličo mo(nu)mentai“ (projektas „(Meta)monumentai“⁵⁹). Šiuo projektu autoriai siekė „įprasminti tą gražiąją destrukcijos ir technologinio chaoso pusę.“⁶⁰

6 paveikslas. Eglė Šakalytė ir Lukas Petraitis, „Gličo mo(nu)mentai“, 2014 m.

⁵⁹ Projekto „(Meta)monumentai“ internetinis puslapis. Prieiga per internetą: <http://metamonumentai.tumblr.com/> (Žiūrėta 2016 04 24)

⁶⁰ Straipsnis. Ignatavičiūtė Inga, *Grafikė Eglė Šakalytė: „Noriu atskleisti destruktyvaus kūrybiškumo grožį“*, 15 min., 2014 m. Prieiga per internetą: <http://www.15min.lt/naujiena/kultura/asmenybe/grafike-egle-sakalyte-noriu-atskleisti-destruktyvaus-kurybiskumo-grozi-285-435608> (Žiūrėta 2016 04 24)

Antis Scottas (dar žinomas kaip *Beflixas*)

Kas buvo pirmasis menininkas, kuris trukdį panaudojo kaip meno išraišką, nėra aišku. Tačiau *gličo* meno seneliu yra laikomas menininkas Antis Scottas, kuris jau 1984 metais savo kompiuteryje sukūrė programą, kuria galėjo stebėti, o vėliau ir įamžinti pikselių meną (angl. *pixel art*).

Jis 2009 metais kartu su Imanu Moradi ir dar keliais menininkais išleido knygą „Glitch: Designing Imperfection“⁶¹.

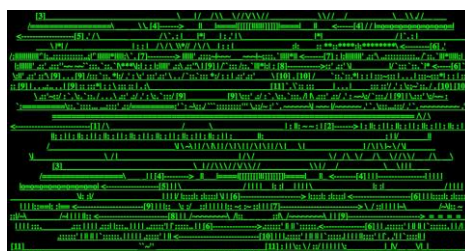

7 paveikslas. Ant Scott, „Thoughts disorder #02“, 2011 m.

Grupė „Jodi“

Grupė „Jodi“ tai olandas Joanas Heemskerkas ir belgas Dirkas Paesmansas. Jie įvardijami kaip interneto menininkai (angl. *internet artists*), kurie jau nuo 1995 metų kuria meno kūrinius pasinaudodami technologijomis ir jų klaidomis. Ši grupė orientuojasi į kompiuterinių žaidimų sritį, kurioje, keičiant programinį kodą, gaunami įvairūs trukdžiai.⁶²

Vienas iš ryškiausių jų sukurtų projektų tai internetinis puslapis (www.wwwww.jodi.org), kuris susilaukė didelio šiuolaikinio Vakarų Europos meno atstovų susidomėjimo. Už šį projektą jie taip pat 1999 m. pelnė „Webby“ apdovanojimą tinklo meno (angl. *net art*) kategorijoje⁶³.

8 paveikslas. Jodi projektas „www.wwwww.jodi.org“, 1995 m.

⁶¹ PDF straipsnis. Jackson Rebecca. Communication Theses, *The Glitch Aesthetic*, Georgia State University, Department of Communication, 2011 m., 64 psl. Prieiga per internetą:

http://scholarworks.gsu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1081&context=communication_theses (Žiūrėta 2016 04 24)

⁶² PDF straipsnis. Jackson Rebecca. Communication Theses, *The Glitch Aesthetic*, Georgia State University, Department of Communication, 2011 m., 70 psl. Prieiga per internetą:

http://scholarworks.gsu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1081&context=communication_theses (Žiūrėta 2016 04 24)

⁶³ Straipsnis. Aksamitauskaitė Goda, *Gličas – nauja juoda. Gličo estetika šiuolaikinėje kultūroje*, 7 meno dienos, 2005 m. Prieiga per internetą: http://www.7md.lt/tarp_disciplinu/2015-06-19/Glitch-is-the-new-black (Žiūrėta 2016 04 24)

Rosa Menkman

Susidomėjusi „Jodi“ grupės veikla 2006 metais menininkė apsigynė magistro laipsnį *gličo* tematika ir taip išpopuliarino šio termino vartojimą ne tik muzikos, bet ir meno srityje⁶⁴. *Gličo* meną kūrėja įvardija kaip „netobulumo pirštų antspaudus“⁶⁵ (angl. *fingerprints of imperfection*), kurie tarsi paneigia technologinę tobulybę. Menkam parašė pirmąjį *gličo* manifestą „Glitch Studies Manifesto“ ir išleido tekstų rinkinį „The Glitch Moment(um)“. Kartu su kitais menininkais 2010 metais iniciavo „GLI.TC/H“ festivalį, kuris vėliau buvo organizuojamas dar keletą metų⁶⁶.

9 paveikslas. Rosa Menkman, „The Glitch Moment(um)“, 2011 m.

Nickas Brizas

Šis menininkas labiausiai išreiškia per videomeną. Jis ne tik kuria *gličo* meną, bet ir skaito paskaitas, veda mokymus apie tai, kodėl ir kaip yra kuriamas trukdžių menas. Kūrėjas yra vienas iš festivalių „GLI.TC/H“ ir „NO-MEDIA“ organizatorių⁶⁷. 2011 metais menininkas parašė straipsnį „Glitch Art Historie[s]“, kuriame trumpai apžvelgė šios meno krypties istoriją.

10 paveikslas. Nick Briz, „A new ecology 08“, 2009 m.

⁶⁴ Straipsnis. Aksamitauskaitė Goda, *Gličas – nauja juoda. Gličo estetika šiuolaikinėje kultūroje*, 7 meno dienos, 2005 m. Prieiga per internetą: http://www.7md.lt/tarp_disciplinu/2015-06-19/Glitch-is-the-new-black (Žiūrėta 2016 04 24)

⁶⁵ PDF straipsnis. Menkman Rosa, *The Glitch Moment(um)*, Institute of Network Cultures, Amsterdam, 2011 m., 36 psl. Prieiga per internetą: http://networkcultures.org/uploads/NN%234_RosaMenkman.pdf (Žiūrėta 2016 04 24)

⁶⁶ Straipsnis. Aksamitauskaitė Goda, *Gličas – nauja juoda. Gličo estetika šiuolaikinėje kultūroje*, 7 meno dienos, 2005 m. Prieiga per internetą: http://www.7md.lt/tarp_disciplinu/2015-06-19/Glitch-is-the-new-black (Žiūrėta 2016 04 24)

⁶⁷ Briz Nick oficialus internetinis puslapis. Prieiga per internetą: <http://www.nickbriz.com/> (Žiūrėta 2016 04 24)

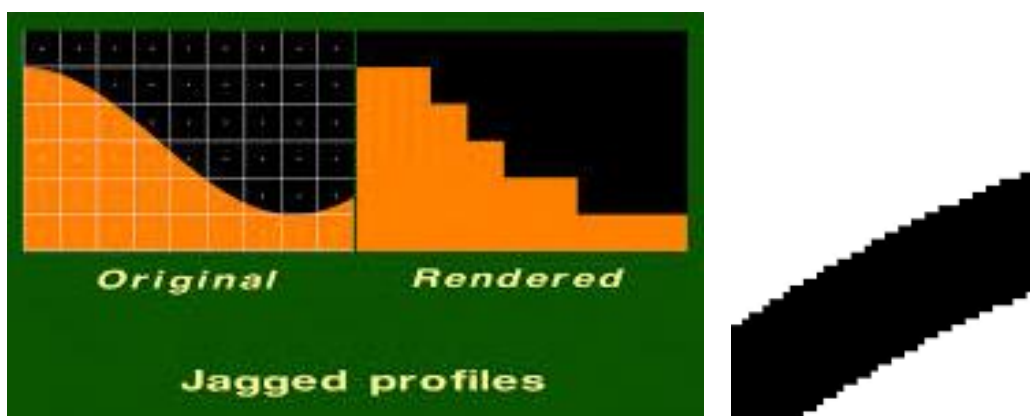
7. VIZUALINIS TRIUKŠMAS VAIZDINUOSE

Gličo meno vaizdai pirmiausia pasižymi triukšmo artefaktais⁶⁸ (angl. *noise artifacts*). Norint išgauti vizualinį triukšmą yra naudojamas duomenų kodavimo būdas, kai fotografijos arba vaizdo įrašų duomenys yra pridedami arba ištrinami. Taip gaunamas informacijos trūkumas arba perteklius dėl kurio susidaro triukšmas (angl. *noise*).

Vizualinis triukšmas – atvirkštinė charakteristika, trukdanti didinti detalių reprodukcijos tikslumą ir susijusi su registravimu to, ko realioje fizinėje aplinkoje nėra⁶⁹. Fotografijoje ir vaizdo įrašuose triukšmas atsiranda dėl technologinių klaidų arba blogo apšvietimo sąlygų. Toks vaizdo triukšmas dažnai vadinamas tiesiog pikseliais, pikseliniu vaizdu.

Rosos Menkman teorijoje⁷⁰ vizualinis triukšmas yra skirstomas pagal technines jo atsiradimo priežastis:

1. Dantytasis (angl. *jaggies*)

11 paveikslas. Dantytojo triukšmo pavyzdžiai

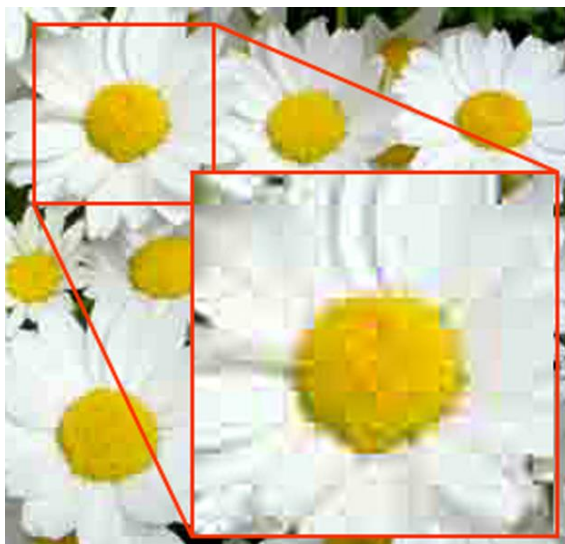
Kairiajame paveiksle vaizduojamas atvaizdo originalas ir išsaugotas vaizdas, kuris yra netikslus, palyginti su originalu, – jam trūksta detalių. Jei į tokį atvaizdą žiūrima iš toliau arba jis nėra didinamas vaizdas atrodo ganėtinai kokybiškas, tačiau jei vaizdas padidinamas, matomas detalių trūkumas.

⁶⁸ PDF straipsnis. Menkman Rosa, *The Glitch Moment(um)*, Institute of Network Cultures, Amsterdam, 2011 m., 15 psl. Prieiga per internetą: http://networkcultures.org/uploads/NN%234_RosaMenkman.pdf (Žiūrėta 2016 04 24)

⁶⁹ Lukys Alvydas, *Medijų pagrindai*, Arx Baltica, Spaudos namai: Vilniaus dailės akademija, 2008 m., 21 psl.

⁷⁰ PDF straipsnis. Menkman Rosa, *The Glitch Moment(um)*, Institute of Network Cultures, Amsterdam, 2011 m., 26 psl. Prieiga per internetą: http://networkcultures.org/uploads/NN%234_RosaMenkman.pdf (Žiūrėta 2016 04 24)

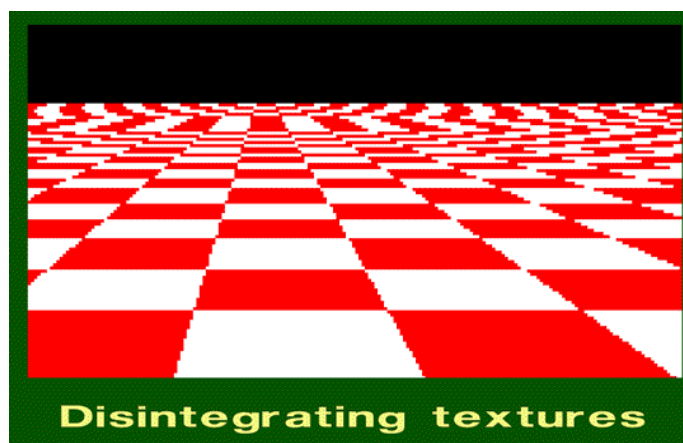
2. Makroblokas (*angl. macroblocking*)

12 paveikslas. Makrobloko pavyzdys

Makroblokas – tai neryškus vaizdas, kuris tarsi sudarytas iš blokelių. Toks efektas dar kitaip vadinamas pikseliniu vaizdu, kai atvaizdą galima atpažinti, tačiau jis nėra kokybiškas, vaizdas sudarytas iš padidintų blokų, kurie panaikina detalumą.

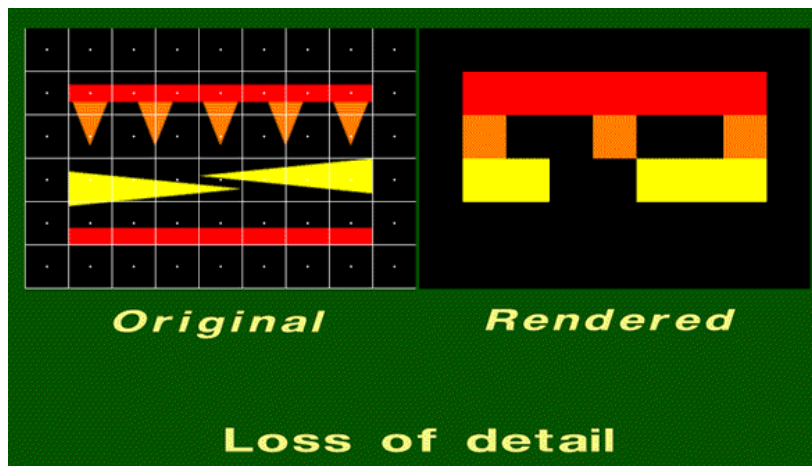
3. Šaškių lenta arba yranči tekstūra (*angl. checkerboarding or disintegrating textures*)

13 paveikslas. Yrančios tekstūros pavyzdys

Paveiksle vaizduojama šaškių lenta, esanti plokštumoje, kurios detalės pagal perspektyvos taisyklės nuo žiūrovo turėtų mažėti, tačiau yra atvirkščiai, jos didėja ir siaurėja. Pasak Sudhiro R Kaushiko, tokio artefakto negalima panaikinti net pagerinant vaizdo rezoliuciją – tai tik sukels artefaktų judėjimą vis arčiau horizonto ir galiausiai vaizdas taps visiškai nebeaiškus.

4. Grįžtamojo ryšio artefaktas, netinkamas pateikimas (angl. *feedback artifact, improperly rendered detail*)

14 paveikslas. Netinkamo pateikimo pavyzdys.

Grįžtamojo ryšio artefaktas – tai reiškinys, kai gautas darinys (angl. *output*) sugrįžta į įvesties duomenis (angl. *feedback*) ir stipriai pakeičia ryšį – iš linijinės į nelinijinę transmisiją, kuri suformuoja naujas triukšmo formas (Rosa Menkman, 2011, 26).

Kairiajame paveiksle (originaliame vaizde) matomos daugiakampių grupės. O dešiniajame (išsaugotame vaizde) tam tikros grupės pakeičia vietas ar formas: išnyksta vienas iš dviejų raudonų stačiakampių, kitas padvigubėja, du oranžiniai trikampiai dingsta, o identiški geltoni trikampiai pasidaro skirtingų dydžių. Taigi dėl techninių klaidų atsiranda vaizdo neaiškumas, iškreipymas ir detalių išnykimas.

8. TRIUKŠMAS MUZIKOJE

Pasak Rosos Menkman, painus triukšmas atsiranda kaip forma, kuri turi negatyvumo: tai nepriimtinas garsas, klaidinanti informacija arba pranešimo stoka. Triukšmas yra nepageidaujamas ir netvarkingas. Todėl nustatyti tikslų triukšmo apibrėžimą sudėtinga, nes tai, kas yra triukšmas, o kas ne, sprendžia visuomenė⁷¹.

Keisti garsai, sulaužyti ir netikslūs vaizdai supažindina žiūrovą su įtampa. Stebinantys vaizdai ir garsai turi būti kuo nors įdomesni už įprastai nuobodų žmogaus ir kompiuterio santykį (Menkman, 2011). Būtent įtampa ir atkreipia žiūrovo dėmesį į kūrinyje pateikiamą problemą. Pritariu Paulo Hegarty išsakytai minčiai, jog pats triukšmo buvimas leidžia persvarstyti gyvenimo prasmę, normas ir nuostatas, gėrį ir grožį⁷².

Gličo garsai buvo naudojami daugiau nei dvidešimt metų ir dabar yra standartizuoti kaip šiuolaikinės muzikos kultūros dalis (Menkman, 2011, 47). *Gličas* tai elektroninė muzika, kuri kuriama naudojant skaitmeninių technologijų sutrikimus – klaidas, dundėjimus, sistemos gedimus, aparatūros triukšmus, kompaktinių plokštelių garso takelių peršokimus ir skaitmeninius iškraipymus⁷³. Šiandien šis žanras ypač populiarus ir kuo daugiau yra naudojami naujų technologijų įrenginiai, tuo dažniau atsiranda vis naujesnės šio žanro rūšys, tokios kaip *Glitch Pop* ir *Glitch Hop*. *Gličo* muzikai būdingų bruožų taip pat galima rasti beveik kiekviename šiuolaikinės muzikos kūrinyje. Pavyzdžiui, *gličo* garsus naudoja beveik visi *Dubstep* stiliaus muzikos kūrėjai, tokie kaip „Skrillex“, „Flux Pavilion“, „Panda eyes“ ir kiti.

---

⁷¹ PDF straipsnis. Menkman Rosa, *The Glitch Moment(um)*, Institute of Network Cultures, Amsterdam, 2011 m., 28 psl. Prieiga per internetą: http://networkcultures.org/uploads/NN%234_RosaMenkman.pdf (Žiūrėta 2016 12 01)

⁷² PDF straipsnis. Menkman Rosa, *The Glitch Moment(um)*, Institute of Network Cultures, Amsterdam, 2011 m., 28 psl. Prieiga per internetą: http://networkcultures.org/uploads/NN%234_RosaMenkman.pdf (Žiūrėta 2016 12 01)

⁷³ Straipsnis. *Glitch genre*. Prieiga per internetą: <https://rateyourmusic.com/genre/Glitch/> (Žiūrėta 2016 12 01)

9. GLIČAS POPKULTŪROJE IR VAIZDO ĮRAŠUOSE

Anot Rebecos Jackson, nuo vaizdo įrašų internetinių tinklapių, tokių kaip „Youtube“ atsiradimo ir mokslinės fantastikos filmų (angl. *cyberfilms*) išpopuliarėjimo, *gličo* estetika tapo popkultūros dalimi⁷⁴. Dabar *gličo* efektas yra naudojamas įvairiausiose reklamose, filmuose, vaizdo klipuose ir net animaciniuose filmuose. Imituotais sistemos gedimais yra siekiama išgąsdinti ir sugluminti popkultūros vartotoją.

Pirmą kartą *gličo* efektą populiariosios kultūros kontekste 1983 metais savo kurtame filme „Videodrome“ panaudojo Davidas Cronenbergas⁷⁵. Filme pagrindinis veikėjas keliauja iš realybės į virtualią realybę pasinaudodamas televizoriaus ekranu, kuris vaizduojamas kaip „vartai į kitą pasaulį“. Kino juostoje rodomas nuolat stringantis, besikeičiantis ir neaiškus vaizdas, kurį lydi įvairūs trukdžių garsai.

Tam tikrą laiką trukdžių efektas buvo naudojamas tik siaubo filmų kūrimo procese ir pateikiamas kaip neigiamas reiškinys. Tačiau vis labiau tobulėjant technologijoms šis fenomenas įgauna teigiamą reikšmę – technologinė klaida nebėra siejama su kažkuo bauginančiu. Atvirkščiai, pavyzdžiui, „Motorola“ savo išmaniųjų telefonų „Droid“ reklamoje⁷⁶ „Human“ stringantį vaizdą naudoja įrašo pradžioje ir pabaigoje, tačiau toks reginys šiuolaikiniam, prie naujų technologijų pripratusiam žmogui dabar asocijuojasi su mistiškėmis ir teigiamomis to įrenginio galimybėmis.

Taip pat vis dažniau trukdžių efektas yra naudojamas muzikinių ir meninių vaizdo klipų kūrimo. Pavyzdžiui, 2009 metais Kanye Westas⁷⁷ buvo vienas iš pirmųjų atlikėjų, kuris dainos „Welcome To Heartbreak“ įrašė panaudojo *gličą* (pikslius, vaizdo perėjimą ir pagrindines būtent *gličo* efektui būdingas spalvas). Taip pat įvairių vaizdą griaušančių ir jaukiančių trukdžių galima aptikti Rihannos ir Calvino Harrisso vaizdo klipuose.

Tokį efektą klipo kūrimo procese naudojo ir garsusis atlikėjas Davidas Bowie. Jo dainos „Love is Lost“ klipe, nufilmuotame 2013 metais, buvo pateikti įvairūs *gličo* efektai. Per judančius ir griūvančius atvaizdus siekiama išryškinti vienatvės, destruktivumo ir meilės praradimo emociją.

---

⁷⁴ PDF straipsnis. Jackson Rebecca. Communication Theses, *The Glitch Aesthetic*, Georgia State University, Department of Communication, 2011 m., santrauka. Prieiga per internetą: http://scholarworks.gsu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1081&context=communication_theses (Žiūrėta 2016 12 01)

⁷⁵ PDF straipsnis. Jackson Rebecca. Communication Theses, *The Glitch Aesthetic*, Georgia State University, Department of Communication, 2011 m., 41 psl. Prieiga per internetą: http://scholarworks.gsu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1081&context=communication_theses (Žiūrėta 2016 12 01)

⁷⁶ PDF straipsnis. Jackson Rebecca. Communication Theses, *The Glitch Aesthetic*, Georgia State University, Department of Communication, 2011 m., 113 psl. Prieiga per internetą: http://scholarworks.gsu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1081&context=communication_theses (Žiūrėta 2016 12 01)

⁷⁷ Straipsnis. Aksamitauskaitė Goda, *Gličas – nauja juoda. Gličo estetika šiuolaikinėje kultūroje*, 7 meno dienos, 2005 m. Prieiga per internetą: http://www.7md.lt/tarp_disciplinu/2015-06-19/Glitch-is-the-new-black (Žiūrėta 2016 04 12)

⁷⁷ Briz Nick oficialus internetinis puslapis. Prieiga per internetą: <http://www.nickbriz.com/> (Žiūrėta 2016 04 30)

2013 metais išleistame animaciniame filmuke „Wreck it Ralph“ galima pamatyti linksmą *gličo* vaizdavimo būdą. Jame pagrindinė veikėja Vanellope yra pavadinama trukdžiu, klaida. Viso filmuko metu dažnai naudojamos angliškos frazės tokios kaip „glitch“, „pixlexia“ (*autorės pastaba: tai tarsi ligos, kuria serga mergaitė įvardijimas. Jos atvaizdas dažnai atrodo sudarytas iš pikselių*). Taigi klaida, kitaip tariant, buvimas kitokiam, yra pateikiamas kaip teigiamas dalykas.

15 paveikslas. Calvin Harris „My way“ vaizdo klipo ekranvaizdžio fragmentas

16 paveikslas. Calvin Harris ir Disciples „How deep is your love“ vaizdo klipo ekranvaizdis

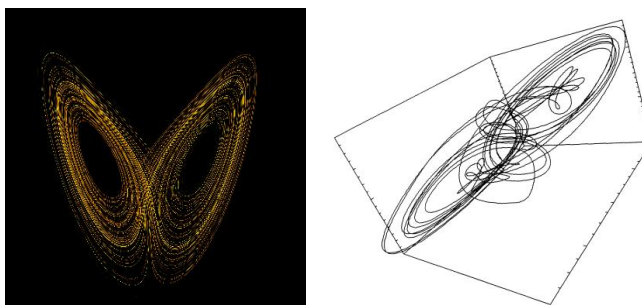
17 paveikslas. Calvin Harris ir Rihanna „This is what you came for“ vaizdo klipo ekranvaizdis

10. „DRUGELIO EFEKTAS“ ARBA CHAOSO TEORIJA

„Abrim Publications“ internetinio puslapio straipsnyje rašoma, jog chaoso teorija atsirado tik tada, kai buvo sukurti kompiuteriai. Siekiant apskaičiuoti visas įmanomas matematinės tikimybės buvo reikalingas taisyklingas skaičiavimas, o jį galėjo atlikti tik mašina. Tačiau buvo pastebėta, jog ir mašinos padaro klaidų.

Teorijos pradininkas Edwardas Nortonas Lorenzas savo kompiuteryje sukūrė orų prognozės spėjimo modelį, kuris dažniausiai nuspėdavo, atrodė, iš pirmo žvilgsnio nenuspėjamus dalykus. Tačiau vieną dieną jis nusprendė sistemoje pakeisti kelis duomenis, kurie lėmė visų orų prognozės kreivių trajektorijų pasikeitimą ir būtent tuomet mokslininkas suprato, jog sistemoje padarius klaidą, atsiranda begalinis, besikeičiantis ir nenuspėjamas procesas, vadinamas chaosu.

Chaoso teorija turi plačiai naudojamą metaforą „Drugelio (drugio) efektas“, arba „Lorenzo drugelis“. Tokia sąvoka siejama su chaotišku procesu, kurio metu netiksliai judėdamos kreivės sudaro gan tvarkingą išskleistų drugelio sparnų vaizdą. O terminas „Lorenzo drugelis“ yra vartojamas norint paminėti chaoso teorijos pradininką Edwardą Nortoną Lorenzą.

19 paveikslas. Lorenz drugelis iš priekio ir erdvėje

Pasak Edwardo Nortono Lorenzo, „Drugelio efektas“ – tai teorija, kurioje teigiama, jog drugelio sparnų suplasnojimas paveikia vieną iš dviejų vienodų klimato sistemų ir po kurio laiko sukelia tornadą⁷⁸.

Chaoso teorijos principai⁷⁹:

- **Nenuspėjamumas.** Kadangi neįmanoma nuspėti visų sudėtingos sistemos pradinių sąlygų, negalima numatyti ir tikslios reiškinių baigties.

⁷⁸ Lorenz Edward Norton. *The essence of chaos*. University of Washington Press, University College London, 1993 m., 181 psl.

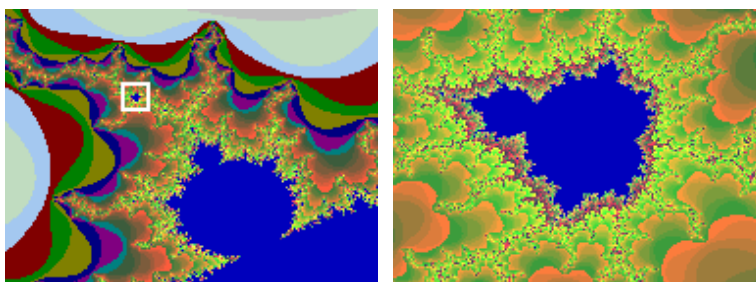
⁷⁹ Straipsnis. Fractal foundation, *What is Chaos Theory?* Prieiga per internetą: <http://fractalfoundation.org/resources/what-is-chaos-theory/> (Žiūrėta 2016 12 02)

- **Tvarka (netvarka).** Chaosas nėra tiesiog sutrikimas, tai yra perėjimas tarp tvarkos ir netvarkos.
- **Maišymas.** Turbulencija užtikrina, jog du šalia vienas kito sistemoje esantys taškai po kurio laiko galiausiai atsidurs skirtingose pozicijose. Pavyzdžiui, dvi artimos vandens molekulės galų gale atsidurs skirtingose vandenyno vietose arba net skirtinguose vandenynuose. Maišymasis yra visapusiškas, nes turbulencija vyksta visais mastais.
- **Grižtamasis ryšys.** Puikus pavyzdys yra akcijų biržos veikla. Kai akcijų vertė kyla arba leidžiasi, žmonės turi nuspręsti pirkti ar parduoti jas. Tai sukelia kitus reiškinius, dėl kurių akcijų kaina kinta neprognozuojamai.

„Fractal Foundation“ internetiniame straipsnyje rašoma, jog chaosas tai mokslas apie netikėtumus. Tradicinio mokslo uždavinys yra nuspėti ir atrasti tikslus rezultatus, tačiau remiantis chaoso teorija tikslų rezultatų niekuomet nebus galima gauti.

Tokie fenomenai dažniausiai yra apibūdinami matematikų, kurie fiksuoja nesibaigiančius gamtos raštus – fraktalus⁸⁰. Aštuntojo dešimtmečio viduryje terminą „fraktalas“ (lot. „fractus“ – sudužęs, suskilęs) pasiūlė Benoitas Mandelbrotas norėdamas viena sąvoka aprašyti tokius skirtingus objektus, kaip Kocho kreivę, Sierpinskio nėrinį, Mandelbroto aibę ir daugybę gamtoje pasitaikančių darinių, tokių kaip debesys, krantai, žaibai, kalnai, žmogaus kraujagyslių sistema ar plaučių sandara⁸¹.

Pasak Agnės Našlėnienės ir Audriaus Našlėno, visi gamtoje ir matematikoje minimi objektai yra fraktalai, kurie turi bendrą savybę – mastelio simetriją. Terminas įvardija procesą, kurio metu sukurti fraktalai iš savo pradinės padėties yra didinami ir taip gaunamas naujas vaizdas, kuriam būdingi panašūs raštai, matomi pirminiame ruošinyje⁸² (*autorės pasta: taip, kaip pavaizduota 18 paveiksle*).

18 paveikslas. Fraktalas. Mastelio simetrija

⁸⁰ Straipsnis. Fractal foundation, *What is Chaos Theory?* Prieiga per internetą:

<http://fractalfoundation.org/resources/what-is-chaos-theory/> (Žiūrėta 2016 12 02)

⁸¹ Straipsnis. Našlėnienė Agnė ir Našlėnas Audrius, *Apibrėžimas ir savybės*. Prieiga per internetą:

<http://www.spauda.lt/fractals/apibr.htm> (Žiūrėta 2016 12 02)

⁸² Straipsnis. Našlėnienė Agnė ir Našlėnas Audrius, *Apibrėžimas ir savybės*. Prieiga per internetą:

<http://www.spauda.lt/fractals/apibr.htm> (Žiūrėta 2016 12 02)

11. KLAIDOS MOTYVŲ VAIZDAVIMO FOTOGRAFIJOSE IR VAIZDO ĮRAŠUOSE ANALIZĖ

Prototipų analizei naudojami tyrimo metodai: aprašomasis analitinis, lyginamasis ir ikonografinis metodas.

Tyrimo tikslas – išanalizuoti vizualiuosius pavyzdžius ir patvirtinti hipotezę, jog gličas gali būti laikoma estetikos dalimi.

4.1. *Gličo* efekto ir tekstūrų kūrimas

20 paveikslas. Vaizdas prieš (po) postprodukcijos. Owen Priestley, 2012 m.

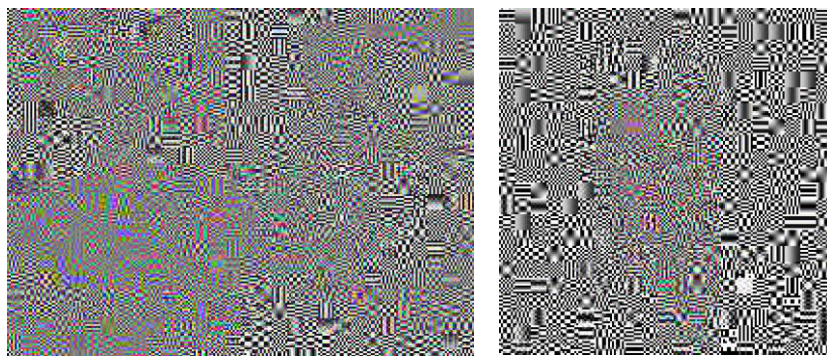
Gličo efektas kuriamas naudojantis įvairiomis kompiuterinėmis programomis, tokiomis kaip „Photoshop“, „Corel Draw“, „Word“, „HEX editor“ ir pan. Redaguojant vaizdą yra pakeičiami originalios fotografijos kodai, ženklai (angl. *characters, codes*), kurie vaizdą padaro destruktivų. Tokie vaizdai pasižymi sukeistomis spalvos, pikselių vietomis ir unikalumu.⁸³ Taip pat šį efektą galima išgauti ir sukuriant vieną ar net kelis vaizdo įrašo ar fotografijos sluoksnius (angl. *layers*).

Norint sukurti 20 paveikslo dešinėje pusėje esantį vaizdą, reikia nuotraukos originalą apdoroti kompiuterine programa. Šiuo atveju, šiam pavyzdžiui sukurti buvo naudojama „HEX editor“ programa.

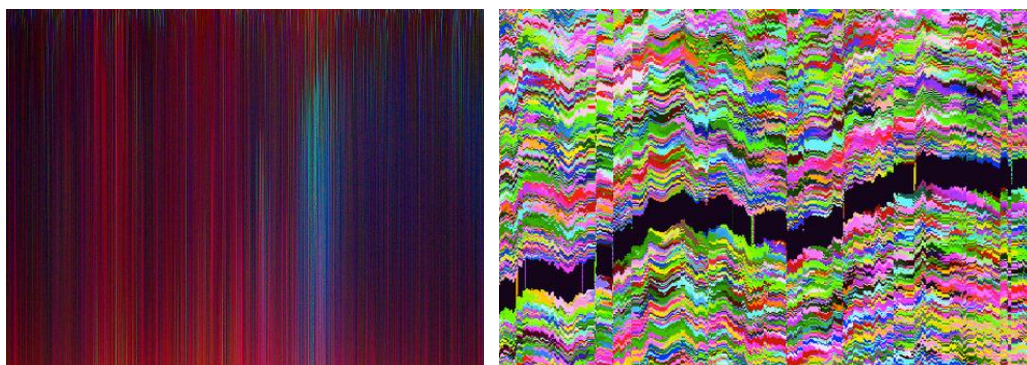
⁸³ Priestley Owen, *Databending and glitch art*, 20three, 2012 m. Prieiga per internetą: <http://www.20three.com/2012/04/databending-and-glitch-art/> (Žiūrėta 2016 03 20)

21 paveikslas. UCNV, internetinis puslapis – projektas „Jpegs in your brain“, 2015 m.

Projektas „Jpegs in your brain“ yra internetinis puslapis, kuriame gausu iš pirmo žvilgsnio vienodų trukdžio efektą turinčių vaizdų, tačiau iš tiesų jie visi skirtingi ir unikalūs. Autorius naudoja dvi pagrindines spalvas – juodą ir baltą, tarp kurių įsimašo spalvos, būdingos tik kompiuterio vaizduokliui (*RGB* – angl. *red, green, blue*; liet. raudona, žalia, mėlyna). Judesio ir nestabilumo efektą turinčius atvaizdus galima prilyginti optinėms apgaulėms.

22 paveikslas. Phillip Stearns, projektas „Year of the Glitch“, 2012 m.

Phillipas Stearnsas savo darbams atlikti naudoja tikrojo *gličo* kūrimo techniką – aplūžusias fotokameras, nešiojamuosius kompiuterius, skanerius. Projektui įgyvendinti menininkas fiziškai apgadina turimą aparatą, t. y. laidus, naudojamus vaizdui generuoti, perjungia į kitas vietas, tuomet gautą rezultatą patobulina kompiuteriu keisdamas kodus. Pagrindinis originalaus atvaizdo kodas yra tam tikra skaičių seka ir jų išsidėstymas⁸⁴, tačiau panaudojus kitus simbolius ir skaičius gaunamas kitoks vaizdinys.

Projekto darbuose vyrauja ryškios ir kontrastingos spalvos. Kompozicijos priklauso nuo kodų pakeitimo ir dažniausiai yra nekontroliuojamos žmogaus. Tokiu būdu yra gaunami vienetiniai, tačiau tiražuojami vaizdai, kurių eksponavimo galimybės yra plačios. Pavyzdžiui, šio

---

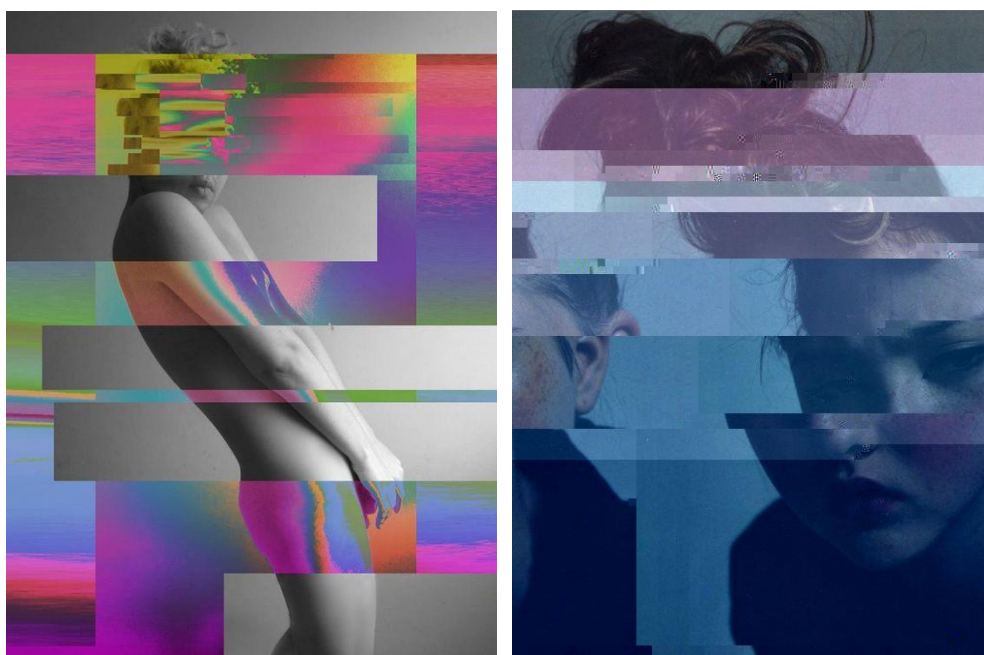
⁸⁴ Žiūrėti 1 priedas. HEX programos langas. Kodavimas

projekto autorius savo atvaizdus perkelia ant tekstilės, taip suteikdamas darbams funkcionalumo – vaizdai tampa kilimais.⁸⁵

4.2. Sukurtų tekstūrų panaudojimas

Menininkai kurdami *gličo* meną išgauna abstrakčias tekstūras arba panaudoja jas konkrečiai fotografijai kurti. Kai kurie menininkai, užuot programavę arba techniškai gadinę aparatus, mieliau naudojami kompiuterinėmis vaizdo redagavimo programomis. Naudojant kompiuterines programas galima puikiai imituoti tikrąjį trukdžių įspūdį.

Vaizdus išgaunant fiziškai manipuluojant prietaisais *gličo* efektas gaunamas beveik atsitiktinumo principu, o dirbant kompiuterinėmis programomis efektu galima lengvai manipuluoti.

23 paveikslas. Heitor Magno, be pavadinimo, 2013 m. / Shin Tokyo, be pavadinimo, 2013 m.

Kairiajame paveiksle naudota atvira portreto kompozicija, dinamiškumo fotografijai suteikia tiek modelio rakursas, tiek naudojamas spalvų spektras ir jo pasikeitimas. Fotografija skiriasi nuo dešiniojo paveikslo tuo, jog jame yra naudojama daugiau spalvų ir jų atspalvių, kurie stipriai kontrastuoja su antro sluoksnio (angl. *layer*) juodai balta fotografija.

Šaltos spalvos, naudojamos fotografijose, asocijuojasi su gyvybės neturinčiais technologiniais prietaisais.

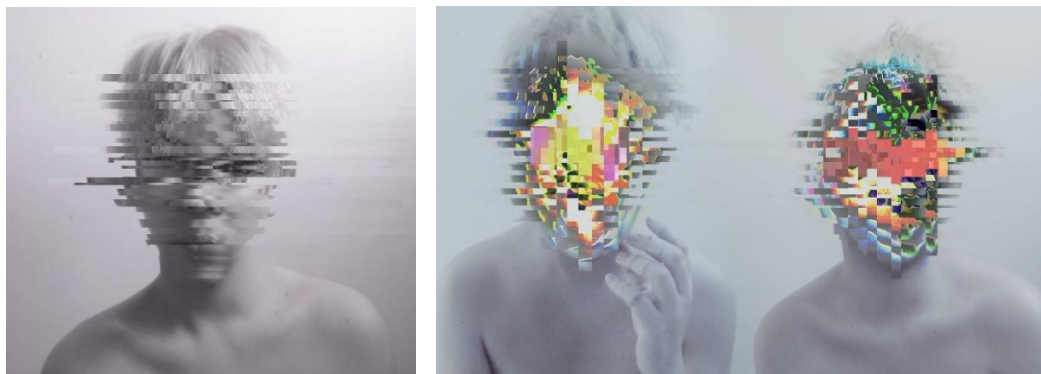
---

⁸⁵ Straipsnis. Werner Annie, *Phillip Stearns & the Year of the Glitch*, Tumblr, Storyboard, 2012 m. Prieiga per internetą: <http://storyboard.tumblr.com/post/25360400490/phillip-stearns-the-year-of-the-glitch-this> (Žiūrėta 2016 03 20)

24 paveikslas. Tim Richardson, projektas „Physical Frequencies“, 2006 m.

Kolekcijos nuotraukos 2006 metais išleistos knygoje „Physical Frequencies“⁸⁶. Fotografijose naudojamos skirtingos kompozicijos, tačiau visą kolekciją jungia vientisa ir pasikartojanti moters emocija. Siekiant išryškinti liūdesio ir nevilties įspūdį naudojama tik šalto atspalvio mėlyna spalva. Retušuojama keliais sluoksniais (angl. *layers*) naudojant tas pačias arba skirtingas fotografijas, jų fragmentus. Taip atvaizdas brutaliai sulaužomas, jam suteikiamas dvigubo ar net trigubo vaizdo bei judesio efektas.

25 paveikslas. Heitor Magno, be pavadinimo, 2013 m.

Siekdamas sukurti vis unikalesnį vaizdą, Heitoras Magno retušuojant fotografijas dažniausiai naudoja kelių sluoksnių techniką. Pirmajam sluoksniui Heitoras Magno naudoja šaltų tonų fotografijas (*autorės pastaba: pateiktuose pavyzdžiuose melsva ir pilkšva spalvos*). Kairiajame paveiksle viršutiniame nuotraukos sluoksniui naudojami ir horizontaliai išdėliojami tos pačios fotografijos fragmentai. O dešiniajame paveiksle šiltų atspalvių fragmentai viršutiniame sluoksnyje yra išdėliojami tiek horizontaliai, tiek vertikalčiai. Tapatybės paslaptį Heitoras Magno sieja su interneto kultūra, kur tikrosios žmonių tapatybės yra anoniminės, kolektyvinės ir nestabilios.⁸⁷ Todėl vaizduojamų personažų veidai ir emocijos paslepiamos.

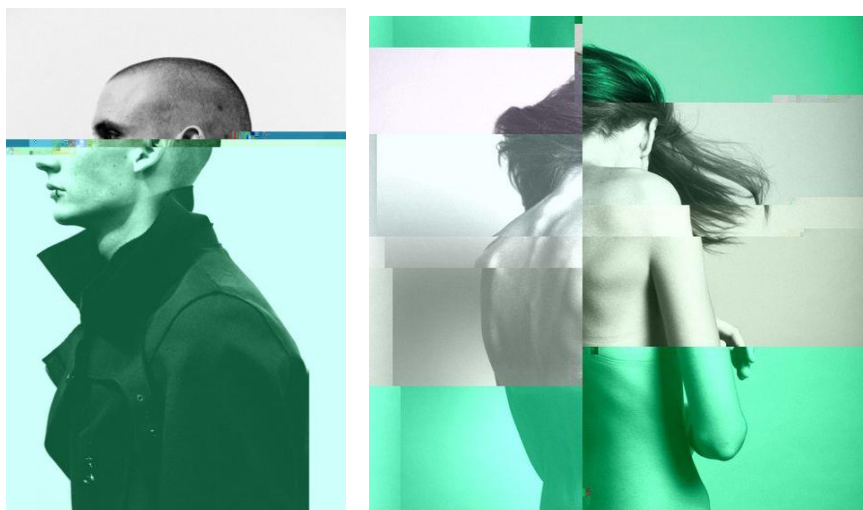
⁸⁶ Straipsnis. Adam, *Tim Richardson*, Blogspot, 2010 m.

Prieiga per internetą: <http://i-am-adam.blogspot.lt/2010/08/above-photographs-are-taken-from-book.html> (Žiūrėta 2016 03 20)

⁸⁷ Straipsnis. Artpeoplegallery.com, *Heitor Magno – Glitch Art*, 2015 m.

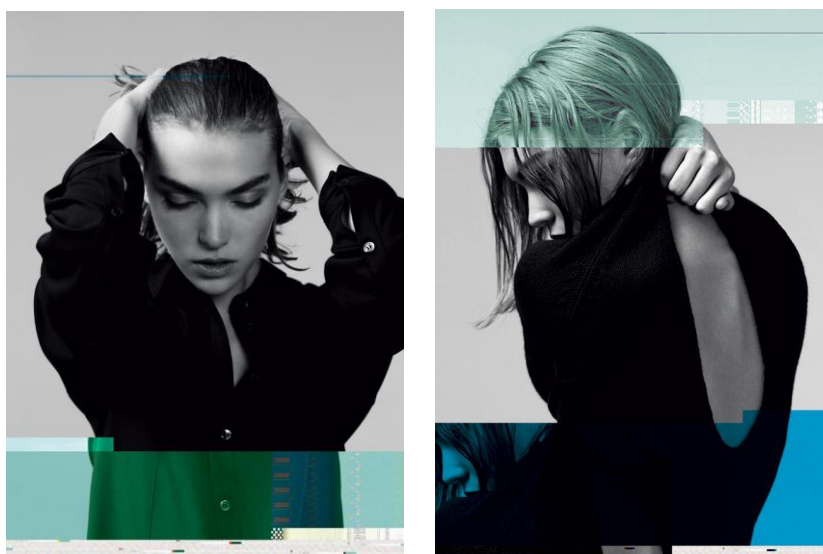
Prieiga per internetą: <http://www.artpeoplegallery.com/heitor-magno-glitch-art/> (Žiūrėta 2016 03 20)

26 paveikslas. David Marinos, be pavadinimo, 2013 m.

Davidas Marinosas darbuose naudoja centrinės kompozicijos vaizdus, tačiau kurdamas tarsi koliažą trukdžių technika jis išgauna dinamišką vaizdą⁸⁸. Dažnai tos pačios nuotraukos elementai yra padidinami ar sumažinami, naudojama poslinkio funkcija – kai tam tikras fotografijos elementas yra perstumiamas į kitą, neįprastą vietą.

27 paveikslas. Willy Vanderperre, „Jil Sander Navy Fall Winter Collection 2011“, 2011 m.

Šios Vanderperre nuotraukos skirtos Jil Sander drabužių kolekcijos pristatymui⁸⁹. Pateiktų fotografijų kompozicijos, apšvietimas, modelio emocijos ir išvaizda yra gana įprastos mados industrijoje. Retušavimo metu pridedami įvairūs motyvai, kurie primena kompiuterinių programų

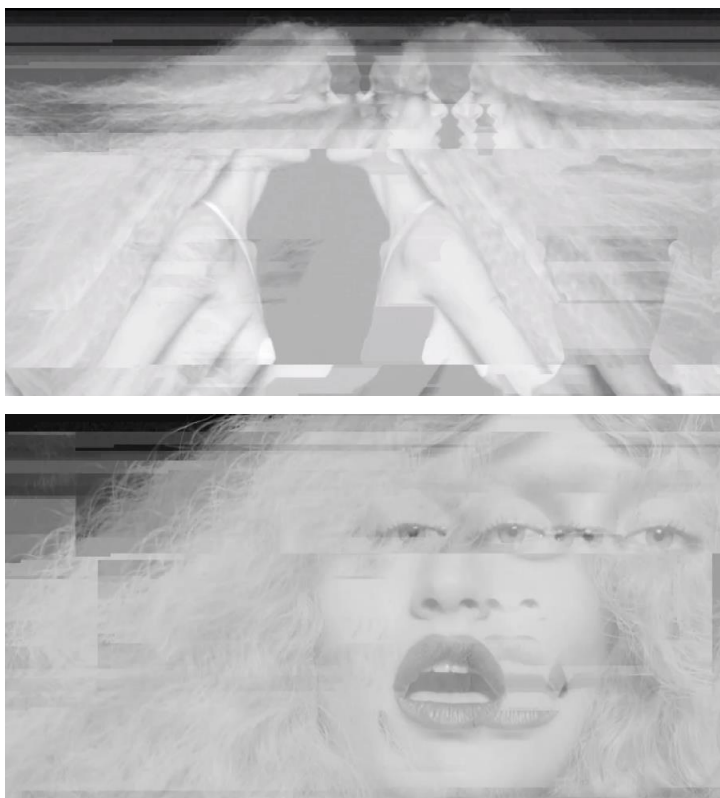
⁸⁸ Straipsnis. The File Arts, *David Marinos*. Prieiga per internetą: <http://www.thefilearts.com/artists/profile/davidmarinos> (Žiūrėta 2016 06 09)

⁸⁹ Straipsnis. Design Scene, *Arizona muse Jil Sander Navy Fall Winter 2011*, 2011 m. Prieiga per internetą: <http://www.designscene.net/2011/07/arizona-muse-jil-sander-navy-fall-winter-2011.html> (Žiūrėta 2016 06 09)

gličus – linijos ir stačiakampiai susijungia ir susikeičia. Taip pateiktas vaizdas žiūrovui tampa nebe toks įprastas. Naudojamos šaltų atspalvių ryškios ir persimatomos spalvos. Kompiuteriniu retušavimu pridėtos detalės tarsi įrėmina modelį – nuotraukų apačia tampa vizualiai sunkesnė.

4.3. *Gličo* efekto ir tekstūrų kūrimas ir panaudojimas vaizdo įrašuose

Gličo efektas vaizdo įrašuose yra sukuriamas taip pat kaip ir fotografijose, naudojant kompiuterines programas, tokias kaip „Sony Vegas Pro“, „Corel Draw Video Studio Pro“ ar kitas vaizdo įrašams redaguoti skirtas programas. Vaizdai kurti naudojamos jau apdorotos fotografijos arba judantys vaizdai, ant kurių kompiuterinėmis programomis sluoksniais ir efektais sukuriamas *gličas*.

28 paveikslas. „Fotofloor“, „Fashion short Crinis 13“ ekranvaizdžiai, 2013 m.

„Fotofloor“ sukurtame įrašė vaizdai suardomi ir sluoksniuojami vienas ant kito. Vaizdas nuolatos keičiasi, stringa, vaizduojami staigūs šviesos blyksniai. Naudojamas horizontalus ir vertikalus atvaizdo judėjimas, būdingas sugedusiam televizoriui (tas pats vaizdas nuolatos juda žemyn, aukštyn arba į šonus). Pasak vaizdo įrašo autorių, vaizduojamas modelis yra tarsi personažas iš kito pasaulio⁹⁰. Galima teigti, jog toks įvaizdis tai alegorija į virtualumą.

⁹⁰ Vaizdo įrašas ir jo aprašymas. Prieiga per internetą: <https://vimeo.com/60650132> (Žiūrėta 2016 06 09)

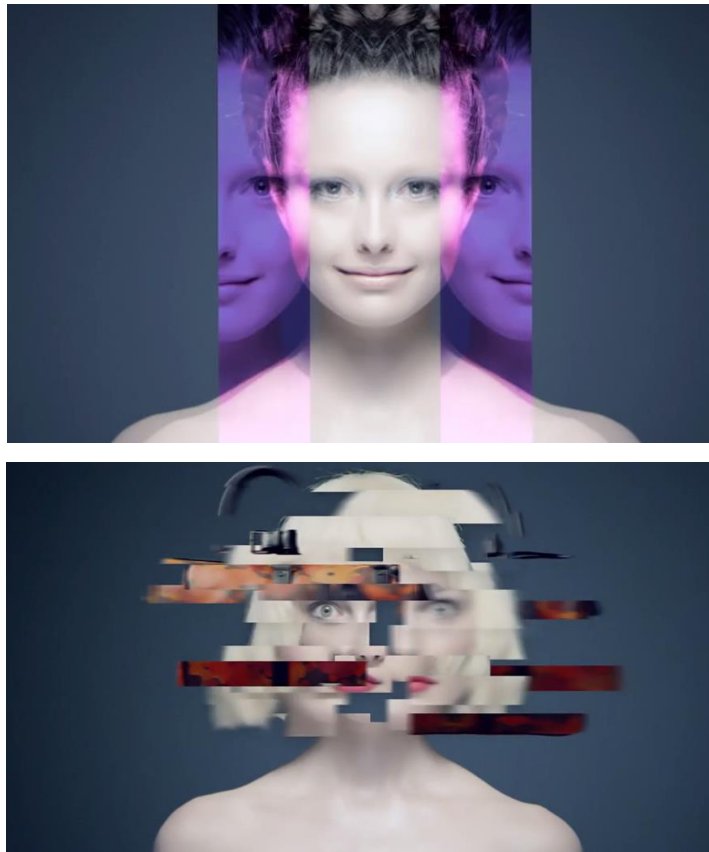

29 paveikslas. Hello Steve Reich Mix by James Murphy / LCD Soundsystem. David Bowie
„Love is lost“

Šiame Davido Bowie muzikiniame klipe⁹¹ vaizduojamas pirmųjų žmonių sukūrimas ir jų meilės scena, kuriai išryškinti panaudojama įvairiausių *gličo* efektų – vaizdo iškarpymas ir iškraipymas, paslinkimas, suliejimas, vaizdo perėjimas (kai viename kadre juda kitas vaizdo įrašo kadras), išnykimas ir t. t. Kadangi naudojamų efektų yra labai daug, kūrinio autoriai atsisakė spalvoto vaizdo.

---

⁹¹ Vaizdo įrašas ir jo aprašymas. Prieiga per internetą: <https://vimeo.com/79764317> (Žiūrėta 2016 06 10)

30 paveikslas. „MCM Worldwide“, „Into the Glitch“, 2015 m.

Mados filmas skirtas „MCM Worldwide“ rankinėmis, batais ir kuprinėmis prekiaujančiai įmonei.⁹² Vaizdo įrašė *gličo* efektai naudojami norint pakeisti moterų veidus ir kūno dalis į tam tikras firmos prekes.

Šiuo atveju tai yra ne meninis, bet komercinis populiariosios kultūros vaizdo įrašo, reklamos pavyzdys. Visame vaizdo klipe vyrauja centrinė kompozicija. Naudojamas spalvotas, daugiasluoksnis, permatomas ir horizontaliai judantis vaizdas.

---

⁹² Vaizdo įrašas ir jo aprašymas. Prieiga per internetą: <https://vimeo.com/124465042> (Žiūrėta 2016 06 09)

12. KŪRYBINIŲ IEŠKOJIMŲ APRAŠYMAS

Kūrybiniai ieškojimai prasidėjo nuo vizualaus vaizdo apmąstymų ir analogų paieškos. Mane visuomet žavėjo dvigubo, tarsi permatomo, daugiasluoksnio vaizdo efektas ir jo destrukcija, taigi ieškodama pavyzdžių atradau *gličo* efektu sukurtus kūrinius. Jau turėdama pirminę idėją ir svarstydamą apie kūrybinio darbo temą toliau ieškojau pavyzdžių ir ėmiau analizuoti literatūrą.

Pirminė idėja buvo vaizduoti Ievos ir Adomo virtualaus gyvenimo istoriją, tačiau susidūrus su pernelyg solidžiu religiniu motyvu šios temos atsisakiau. Vis dėlto, nuo temos toli neatitrūkau: Ieva ir Adomas – tai biblijinės figūros, gyvenančios neseniai sukurtame, dar nepažintame pasaulyje, todėl kūrybiniame darbe norėjau pavaizduoti būtybę iš kito, ateities pasaulio, kuriame žmogus yra priklausomas nuo technologijų ir jų daromų klaidų. Kūrybinę koncepciją kūriau remdamasi Rosos Menkman ir Timo Richardsono darbų pavyzdžiais.

31 paveikslas. Permatomo vaizdo pavyzdys. Andras Visky, „I killed my mother“, 2013 m.

32 paveikslas. *Gličo* efekto, kuris suteikia destrukcijos ir daugiasluoksniškumo įspūdį, pavyzdys.

Federico Cabrera, „Crash“, 2010 m.

13. KŪRYBINIO DARBO APRAŠYMAS

Kūrybinio darbo adresatas: informacinės visuomenės veikėjas, kurio gyvenimas neatsiejamas nuo naujausių technologijų.

Kūrybinio darbo tikslai:

1. Skatinti šiuolaikinės visuomenės narį, vartotoją susimąstyti apie naujausių technologijų daromą ne tik teigiamą, tačiau ir neigiamą įtaką jų gyvenimui.
2. Supažindinti žiūrovą su klaidos filosofine reikšme.
3. Pagrįsti idėją, jog netobulumas ir klaida taip pat gali būti estetikos dalimi.

Darbo rezultatas: Vaizdo įrašas „Drugelio efektas“, kuriame atsispindi *gličo* motyvai.

Uždaviniai:

1. Pagal numatytą kūrybinio darbo temą surengti fotosesiją.
2. Apdoroti turimas fotografijas „Ligthroom“ ir „Photoshop“ kompiuterinėmis programomis.
3. Iš redaguotų fotografijų sukurti *glitch-alike* vaizdo įrašą naudojant vaizdo redagavimo programą „Sony Vegas Pro“.

Metodai: idėjos įgyvendinimas kompiuterinėmis programomis.

Meninė idėja: vaizdo įrašė vaizduoju merginą, gyvenančią kitame, virtualiame pasaulyje, kuriame mes praleidžiame vis daugiau laiko. Siekdama atkreipti žiūrovų dėmesį ir sustiprinti populiarių reiškinių daromą žalą šiuolaikinei visuomenei, naudoju popkultūros ikonų įvaizdį – baltas, lyg iš madų kolekcijos merginos rūbas ir į mados fotografijos grimą panašus makiažas. Mergina – tai drugelio simbolis. Ji gimsta, išsiriti iš savo kokono, atsimerkia, sušoka laisvės šokį ir nuskrenda.

Įrašo pradžioje matomas tikras drugelis, o pabaigoje – girdimi trūkčiojantys stipraus vėjo, uragano garsai. Tai yra „Drugelio efekto“ metafora: jei drugelis sparnais suplasnoja Niujorke, didelė tikimybė, jog taip jis sukels uraganą kitame pasaulio krašte.

Įrašė vaizduojant simbolius žiūrovui siekiu pateikti trapumo ir laikinumo jausmą, nes, kaip yra žinoma, drugeliai gyvena trumpai (daugiausiai iki vieno metų). Kai žmogus išgyvena laikinumo jausmą, labiau pradeda vertinti esamą akimirką ir mažas detales, tokias kaip, pavyzdžiui, technologinės klaidos kompiuteriuose ar telefonuose, kurios iš pirmo žvilgsnio atrodo neprasmingos.

Algis Mickūnas teigia, jog net ir maži sukrėtimai sistemoje sukelia nukrypimų ir tuomet rezultatai būna nenuspėjami⁹³. Visiškai prognozuoti tai, ką žiūrovas mąstys ar kaip elgsis pamatęs

---

⁹³ Mickūnas Algis, *Estetika. Menas ir pasaulio patirtis*, Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, Vilnius, 2011 m., 217 psl.

mano kūrinį, tikrai neįmanoma, tačiau yra galimybė, jog įrašė vaizduojamos klaidos paskatins stebintįjį sau pačiam išsikelti klausimus. Iškeltas klausimas yra baigtinumo ir laikinumo suvokimas. O pasak Arvydo Šliogerio, būti protingam reiškia atsiverti nežinojimui ir būti klausiančiajam. Tačiau jei žmogus to nesupranta, jo realybės suvokimas yra klaidingas.

Įrašė pateikiamas greitai besikeičiantis, trūkčiojantis ir epizodiškai neaiškus, neryškus vaizdas. Susan Sontag savo knygoje „Apie fotografiją“ citavo garsųjį fotografą Edwardą Westoną: „jauniausios fotografų kartos, aiškiai pasišlykštėjusios Grožiu, verčiau rodo netvarką, verčiau lipdo neretai trikdantį pasakojimą, o ne izoliuoja galų gale raminančią „supaprastintą formą“⁹⁴.

Idealumas nebeatskleidžia tikrųjų gyvenimo tiesų, todėl ir atsiranda chaosas. Chaoso teorija ir *gličo* menas savo koncepcijomis yra labai artimos japonų estetikos filosofijai *Wabi-sabi*. Remiantis *The school of life* vaizdo įrašu⁹⁵ ši filosofija pasižymi tuo, jog gyvenimas suprantamas per laikinumą ir netobulumą. Grožis tai, kas yra netobula, nepilna ir neužbaigta.

Vizualiniu požiūriu chaoso, *gličo* menas turi daug panašumo su ankstesnėmis meno kryptimis ir formomis. Vaizdo įrašė pateikiamos standartinės kompozicijos taisyklės, o patį trukdžių efektą būtų galima sieti su kubizmu. Kubizmo atstovai atmetė Renesanso laikų principą, jog menas turi mėgdžioti tikrovę lygiai taip pat, kaip *gličo* menas paneigia tobulumo, tvarkingumo ir taisyklingumo principus.

Vaizdo įrašė naudojami esminiai Imano Moradi įvardinti *gličo* meno bruožai – fragmentiškumas, pasikartojimas ir linijiškumas. Norint sukurti *gličo* efektą naudojamos standartinės plastinės išraiškos priemonės: linijos, plokštumos, tūriai, spalvos, šviesa, šešėliai, proporcingumas bei ritmas⁹⁶. Keičiant vieną su kita, naudojamos atvira ir uždara kompozicijos. Pritaikomos šalto kolorito spalvos, tačiau vaizdui keičiantis ir imituojuant *gličą* panaudojami ir šilti atspalviai. Kūrinyje gausu *gličo* muzikai būdingų trūkčiojančių, nuolatos besikartojančių, erzinančių ir staiga sustojančių garsų. Pagrindiniam garso takeliui naudojamas Coni kūrinys „Bunkers groove“, taip pat muzikinis fonas iš Mike Theiss vaizdo įrašo „Hurricane Wilma“.

Pasirinkta eksponavimo forma: kūrybiniam darbui eksponuoti pasirinkau ganėtinai įprastą būdą – projektoriumi vaizdo įrašas projektuojamas ant baltos sienos. Svarsčiau ir kitą eksponavimo variantą – demonstruoti įrašą ant audinio, tačiau šio eksponavimo būdo atsisakiau, nes sukurtas kūrinys sudarytas iš daugybės ryškių ir smulkių elementų, kuriems svarbu švarumas ir aiškumas.

---

⁹⁴ Sontag Susan, *Apie fotografiją*, Baltos lankos, Vilnius, 2000 m., 107 psl.

⁹⁵ Vaizdo įrašas. Prieiga per internetą: <https://www.youtube.com/watch?v=QmHLYhxYVJA> (Žiūrėta Žiūrėta 2016 06 09)

⁹⁶ PDF straipsnis. Fotografijos kompozicija, 2006 m. Prieiga per internetą: http://markasm.weebly.com/uploads/1/5/8/8/1588828/fotografijos_kompozicija.pdf (Žiūrėta Žiūrėta 2016 06 09)

IŠVADOS

Išnagrinėjus esamą literatūrą, kitus prieinamus šaltinius ir *gličo* meno kūrinius galima daryti tokias išvadas:

1. Moderni visuomenė linkusi kurti ir nesąmoningai vartoti įvairią informaciją.
2. Medijos didina atstumą tarp realybės ir fikcijos.
3. *Gličo* ir klaidos suvokimas tikslųjų mokslų, menų ir filosofijos srityse stipriai skiriasi.
4. Estetikos sąvoka naujosiose medijose yra suvokiama individualiai.
5. Pagrindinė *gličo* meno savybė yra atsitiktinių sistemos klaidų panaudojimas kūrybos procese. *Gličo* meno pagrindiniai bruožai tai fragmentiškumas, pasikartojimas ir linijiniškumas.
6. Dažniausiai *gličo* meno vaizdiniuose naudojamas šaltas, monochrominis arba ryškių spalvų koloritas.
7. Pripažįstama, jog *gličo* estetika tapo šiuolaikinės popkultūros dalimi.
8. Chaoso teorija įrodo, jog net mažiausia klaida sistemoje gali nuspėjamai pakeisti numatytus rezultatus. „Drugelio efekto“ terminas yra tiesiogiai susijęs su chaotiško proceso metu gaunamu atvaizdu – t. y. drugelio išskleistų sparnų vaizdas.
9. *Gličo* meno pagrindinės meninės išraiškos priemonės yra daugiasluoksniškumas, permatomumas, pasislinkimas, neatitikimas, spalvų kaita ir koloritas, stačiakampės pailgos formos.
10. Tinkamai pasisavinta ir suprasta informacija ir įgytos žinios panaudotos kuriant vaizdo įrašą.

MOKSLINĖ LITERATŪRA IR ŠALTINIAI

Knygos:

1. Adler Alfred. *Žmogaus pažinimas*. Vaga, Vilnius, 2008 m., 35, 48 psl.
2. Barthes Roland, *Camera Lucida. Pastabos apie fotografiją*, Kitos knygos, Vilnius, 2012 m., 25 psl.
3. Fusser Vilém, *Fotografijos filosofijos link*, Išmintis, Vilnius, 2015 m., 83, 93 psl.
4. Jackūnas Žibartas, *Estetika ir prasmė*, Mokslo ir enciklopedijų leidybos centras, Vilnius, 2011 m., 101 psl.
5. Kujalienė Dalia, *Neįsisąmoninami psichikos reiškiniai*, Klaipėda: Klaipėdos Universiteto leidykla, 2012 m. 27, 44 psl.
6. Lukys Alvydas, *Medijų pagrindai*, Arx Baltica, Spaudos namai: Vilniaus dailės akademija, 2008 m., 21 psl.
7. Lorenz Edward Norton. *The essence of chaos*. University of Washington Press, University College London, 1993 m., 181 psl.
8. Maria Fürst, *Psichologija*, Lumen leidykla, Vilnius, 1998 m., 86, 171 psl.
9. Mickūnas Algis, *Estetika. Menas ir pasaulio patirtis*, Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, Vilnius, 2011 m., 217, 225, 230 psl.
10. Ozolas Romualdas, *Pasakojimai apie filosofus ir filosofiją*, Vyturys, Vilnius, 1988 m. 151 psl.
11. Sudarytojas Michelkevičius Vytautas, *Medijų studijos: filosofija, komunikacija, menas*, Vilniaus dailės akademijos leidykla, Vilnius, 2007 m., 61-69 psl.
12. Sontag Susan, *Apie fotografiją*, Baltos lankos, Vilnius, 2000 m., 32, 107, 122, 114, 175, 176, 177, 153, 154, 155, 182, 184 psl.
13. Šliogeris Arvydas, *Kas yra filosofija?*, Strofa, Vilnius, 2001 m., 36, 37 psl.
14. Vidauskytė Lina, *Medijų filosofijos pagrindai*, Kauno technologijos universitetas, Kaunas: Technologija, 2013 m. 7, 20 psl.

Internetiniai puslapiai (internetinės knygos, straipsniai):

1. Adam, *Tim Richardson*, Blogspot, 2010 m. Prieiga per internetą: <http://i-am-adam.blogspot.lt/2010/08/above-photographs-are-taken-from-book.html> (Žiūrėta 2016 03 20)
2. Aksamitaukaitė Goda, *Gličas – nauja juoda. Gličo estetika šiuolaikinėje kultūroje*, 7 meno dienos, 2005 m. Prieiga per internetą: http://www.7md.lt/tarp_disciplinu/2015-06-19/Glitch-is-the-new-black (Žiūrėta 2016 04 12)
3. Artpeoplegallery.com, *Heitor Magno – Glitch Art*, 2015 m. Prieiga per internetą: <http://www.artpeoplegallery.com/heitor-magno-glitch-art/> (Žiūrėta 2016 03 20)
4. Briz Nick, *Glitch Art Historie[s]*, 2011 m. Prieiga per internetą (PDF straipsnis): <http://www.nickbriz.com/glitchresearch/GlitchArtHistories2011.pdf> (Žiūrėta 2016 04 20)
5. Briz Nick oficialus internetinis puslapis. Prieiga per internetą: <http://www.nickbriz.com/> (Žiūrėta 2016 04 24)
6. Čelutka Simas, *Zygmunto Baumano vartotojiškumo teorijos profilis*, 2010 m. Prieiga per internetą: <http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2010-09-02-simas-celutka-zygmunto-baumano-vartotojiškumo-teorijos-profilis/49751> (Žiūrėta 2016 10 28)
7. Daraševičiūtė Vaiva. *Estetikos sampratos transformacija: B. Croce ir H. G. Gadameris*, Vilniaus Universitetas, 2012 m., 22p. Prieiga per internetą (PDF daktaro disertacija): <gs.elaba.lt/object/elaba:2022264/2022264.pdf> (Žiūrėta 2016 12 02)
8. Design Scene, *Arizona muse Jil Sander Navy Fall Winter 2011*, 2011 m. Prieiga per internetą: <http://www.designscene.net/2011/07/arizona-muse-jil-sander-navy-fall-winter-2011.html> (Žiūrėta 2016 06 09)
9. Festivalio „Centras“ internetinis puslapis. Prieiga per internetą: <http://www.cntrs.lt/en/cntrs-dirbtuves/> (Žiūrėta 2016 04 21)
10. Fractal foundation, *What is Chaos Theory?* Prieiga per internetą: <http://fractalfoundation.org/resources/what-is-chaos-theory/> (Žiūrėta 2016 12 02)
11. Fotografijos kompozicija, 2006 m. Prieiga per internetą (PDF): http://markasm.weebly.com/uploads/1/5/8/8/1588828/fotografijos_kompozicija.pdf (Žiūrėta Žiūrėta 2016 06 09)
12. Georgiaguthrie, *Art + Technology = New Art Forms, Not Just New Art*, Make magazine, 2013 m. Prieiga per internetą: <http://makezine.com/2013/11/15/art-technology-new-art-forms-not-just-new-art/> (Žiūrėta 2016 04 23)
13. *Glitch genre*. Prieiga per internetą: <https://rateyourmusic.com/genre/Glitch/> (Žiūrėta 2016 12 01)

14. Ignatavičiūtė Inga, *Grafikė Eglė Šakalytė: „Noriu atskleisti destruktivaus kūrybiškumo grožį“*, 15 min., 2014 m. Prieiga per internetą:
<http://www.15min.lt/naujiena/kultura/asmenybe/grafike-egle-sakalyte-noriu-atskleisti-destruktivaus-kurybiskumo-grozi-285-435608> (Žiūrėta 2016 04 24)
15. Jazbutis Algirdas, *Trikčių grafikos įkvėpti*, Dizaino meistrai. Prieiga per internetą:
<http://www.dizainomeistrai.lt/?p=24065> (Žiūrėta 2016 04 12)
16. Jackson Rebecca. Communication Theses, *The Glitch Aesthetic*, Georgia State University, Department of Communication, 2011 m., santrauka ir 41, 64, 70, 113 psl. Prieiga per internetą (PDF straipsnis):
http://scholarworks.gsu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1081&context=communication_the_ses (Žiūrėta 2016 04 24)
17. Kanišauskas Saulius, *Dėmesys technologijoms: rūpestis ar technologija?*, Kaunas, Mykolo Romerio universitetas, 2015 m. Prieiga per internetą:
<http://www.cpc.vgtu.lt/index.php/cpc/article/viewFile/217/pdf> (Žiūrėta 2016 04 12)
18. Klivis Edgaras, *Estetika ir meno filosofija*, Kaunas, 2009 m., 84, 93psl. Prieiga per internetą:
<https://eltalpykla.vdu.lt/bitstream/handle/1/186/ISBN9789955124856.pdf?sequence=4&isAllowed=y> (Žiūrėta 2016 11 02)
19. Klee Miles, *The long, twisted history of glitch art*, The Kernel issue magazine, 2015 m. Prieiga per internetą:
<http://kernelmag.dailydot.com/issue-sections/features-issue-sections/12265/glitch-art-history/> (Žiūrėta 2016 04 20)
20. Maslauskienė Aušra. Referatas, *Filosofinė tiesos koncepcija*, Šiaulių universitetas, Menų fakultetas. Prieiga per internetą:
<http://moksloai.lt/referatai/filosofija/filosofine-tiesos-koncepcija.html> (Žiūrėta 2016 10 30)
21. Menkman Rosa, *The Glitch Moment(um)*, Institute of Network Cultures, Amsterdam, 2011 m., 15, 26, 28, 33, 36 psl. Prieiga per internetą (PDF straipsnis):
http://networkcultures.org/uploads/NN%234_RosaMenkman.pdf (Žiūrėta 2016 04 21)
22. Našlėnienė Agnė ir Našlėnas Audrius, *Apibrėžimas ir savybės*. Prieiga per internetą:
<http://www.spauda.lt/fractals/apibr.htm> (Žiūrėta 2016 12 02)
23. Paul Hegarty, *Noise/Music: A History*, London and New York: Continuum, 2007, 5 psl. Žr. PDF straipsnis. Menkman Rosa, *The Glitch Moment(um)*, Institute of Network Cultures, Amsterdam, 2011 m. Prieiga per internetą (PDF straipsnis):
http://networkcultures.org/uploads/NN%234_RosaMenkman.pdf (Žiūrėta 2016 04 21)
24. Priestley Owen, *Databending and glitch art*, 20three, 2012 m. Prieiga per internetą:
<http://www.20three.com/2012/04/databending-and-glitch-art/> (Žiūrėta 2016 03 20)

25. Projekto „(Meta)monumentai“ internetinis puslapis. Prieiga per internetą:
<http://metamonumentai.tumblr.com/> (Žiūrėta 2016 04 24)
26. Roy Mallika, *Glitch it good: understanding the glitch art movement*, The Periphery magazine, 2014 m. Prieiga per internetą: <http://www.theperipherymag.com/on-the-arts-glitch-it-good/> (Žiūrėta 2016 11 29)
27. „Statista“ internetinis puslapis. Prieiga per internetą:
<https://www.statista.com/statistics/278414/number-of-worldwide-social-network-users/>
(Žiūrėta 2016 12 22)
28. Sotiraki Virginia, *Glitch Art Narratives. An investigation of the relation between noise and meaning*, Lund University, Department of Arts and Cultural Sciences, 2014 m., 10 psl., išnaša. Prieiga per internetą (PDF):
<http://lup.lub.lu.se/luur/download?func=downloadFile&recordOid=4446947&fileOid=4611259> (Žiūrėta 2016 11 02)
29. Socha Bailey ir Eber-Schmid Barbara. *What is new media? Defining New Media Isn't Easy*, New Media Institute, New York, 2009 m. Prieiga per internetą:
<http://www.newmedia.org/what-is-new-media.html> (Žiūrėta 2016 04 23)
30. Smith Patrick, *18 Tweets That Prove @Glitchr_ Is The Weirdest Thing On Twitter*, BuzzFeed News, 2014 m. Prieiga per internetą: [http://www.buzzfeed.com/patricksmith/the-xx-tweets-that-prove-glitchr-is-the-weirdest-thing-on-tw#](http://www.buzzfeed.com/patricksmith/the-xx-tweets-that-prove-glitchr-is-the-weirdest-thing-on-tw#.tvAMaGA3r) (Žiūrėta 2016 04 24)
31. The File Arts, *David Marinos*. Prieiga per internetą:
<http://www.thefilearts.com/artists/profile/davidmarinos> (Žiūrėta 2016 06 09)
32. Trakšėlyš Kęstutis. *Profesionalaus suaugusiųjų švietimo raiška modernioje visuomenėje*. Klaipėdos universitetas, Tęstinių studijų institutas, Andragogikos katedra, 2013 m., įvadas. Prieiga per internetą: http://vddb.library.lt/fedora/get/LT-eLABa-0001:J.04~2013~ISSN_1648-8776.N_1_39.PG_82-86/DS.002.0.01.ARTIC (Žiūrėta 2016 10 28)
33. Umberto Eco, *Travels in Hyperreality*, Preface to the American Edition, New York, 1991. Prieiga per internetą: <http://xroads.virginia.edu/~drbr/eco2.html> (Žiūrėta 2016 11 02)
34. Urban Dictionary, *Glitch*, 2003 m. Prieiga per internetą:
<http://www.urbandictionary.com/define.php?term=Glitch> (Žiūrėta 2016 04 12)
35. Werner Annie, *Phillip Stearns & the Year of the Glitch*, Tumblr, Storyboard, 2012 m. Prieiga per internetą: <http://storyboard.tumblr.com/post/25360400490/phillip-stearns-the-year-of-the-glitch-this> (Žiūrėta 2016 03 20)
36. World Heritage Encyclopedia, *Glitch*. Prieiga per internetą:
<http://www.worldlibrary.org/articles/glitch> (Žiūrėta 2016 04 12)

Vaizdinė medžiaga:

1. Fotofloor, „*Fashion short Crinis 13*“. Vaizdo įrašas. Prieiga per internetą: <https://vimeo.com/60650132> (Žiūrėta 2016 06 09)
2. Hello Steve Reich Mix by James Murphy / LCD Soundsystem. David Bowie „*Love is lost*“. Vaizdo įrašas. Prieiga per internetą: <https://vimeo.com/79764317> (Žiūrėta 2016 06 10)
3. History of ideas. „*Wabi-sabi*“. Prieiga per internetą: <https://www.youtube.com/watch?v=QmHLYhxYVjA> (Žiūrėta 2016 06 09)
4. Kanye West. „*Welcome To Heartbreak ft. Kid Cudi*“. Vaizdo įrašas. Prieiga per internetą: <https://www.youtube.com/watch?v=wMH0e8kIZtE> (Žiūrėta 2016 04 30)
5. MCM Worldwide, „*Into the Glitch*“. Prieiga per internetą: <https://vimeo.com/124465042> (Žiūrėta 2016 06 09)
6. Motorola reklama „*Human*“. Prieiga per internetą: <https://www.youtube.com/watch?v=aMEIOHEwfUA> (Žiūrėta 2016 04 30)
7. Slavoj Žižek, „*A third pill*“, 2012 m. Prieiga per internetą: <https://www.youtube.com/watch?v=k-0VMnFmnL0> (Žiūrėta 2016 10 28)
8. The school of life, „*Plato on: The Allegory of the Cave*“, 2016 m. Prieiga per internetą: <https://www.youtube.com/watch?v=SWIUKJIMge4> (Žiūrėta 2016 10 30)
9. „*Wreck it Ralph*“. Vaizdo įrašas. Prieiga per internetą: https://www.youtube.com/watch?v=qM0rC_zc-r0 (Žiūrėta 2016 04 30)

PAPILDOMA LITERATŪRA

1. Pikselio sąvoka. Prieiga per internetą: <https://lt.wikipedia.org/wiki/Pikselis> (Žiūrėta 2016 04 04)
2. JPG sąvoką. Prieiga per internetą: <https://lt.wikipedia.org/wiki/JPEG> (Žiūrėta 2016 04 04)
3. Gličo meno ištekliai. Prieiga per internetą: <http://www.glitchet.com/resources> (Žiūrėta 2016 04 10)
4. Gličo menininkų sąjungos internetinis puslapis. Prieiga per internetą: <http://gli.tc/h/> (Žiūrėta 2016 04 10)
5. Igno Janulio paskyra *behance.com* internetiniame puslapyje. Prieiga per internetą: <https://www.behance.net/janulis> (Žiūrėta 2016 04 24)
6. Straipsnis apie Igną Janulį. Prieiga per internetą: <http://rflctd.com/ignus-janulis> (Žiūrėta 2016 04 24)
7. Rosa Menkman paskyra *blogspot.com* internetiniame puslapyje. Prieiga per internetą: <http://aboutrosamenkman.blogspot.lt/> (Žiūrėta 2016 04 24)

ILIUSTRACIJŲ NUORODŲ SĄRAŠAS

1. Rama Hoetzlein, „What is New Media Art?“, 2009 m. Prieiga per internetą: <http://makezine.com/2013/11/15/art-technology-new-art-forms-not-just-new-art/> (Žiūrėta 2016 04 23)
2. Piet Modrian, „Composition in Red, Blue, and Yellow“, 1928 m. Prieiga per internetą: <http://www.moma.org/collection/works/80160?locale=en> (Žiūrėta 2016 04 20)
3. Selina Lo, „De Stijl inspired“, 2015 m. Prieiga per internetą: <https://selinarootlo.wordpress.com/portfolio/de-stijl-inspired/> (Žiūrėta 2016 04 24)
4. Laimonas Zakas, projektas „Glitchr“, 2011 m. Prieiga per internetą: <http://thecreatorsproject.vice.com/blog/glitchr-is-the-most-interesting-artist-hacker-on-facebook> ir http://www.artterritory.com/en/texts/reviews/1456-who_plays_with_facebook/ (Žiūrėta 2016 04 24)
5. Ignas Janulis, „Self-portrait“, 2014 m. Prieiga per internetą: <https://www.behance.net/gallery/13550955/self-portrait-l-o-p> (Žiūrėta 2016 04 24)
6. Eglė Šakalytė ir Lukas Petraitis, „Gličo mo(nu)mentai“, 2014 m. Prieiga per internetą: <http://metamonumentai.tumblr.com/> (Žiūrėta 2016 04 24)
7. Ant Scott, „Thoughts disorder #02“, 2011 m. Prieiga per internetą: <http://www.beflix.com/works/thoughtsdisorder.php> (Žiūrėta 2016 04 24)
8. Jodi projektas „wwwwwwwww.jodi.org“, 1995 m. Prieiga per internetą: <http://flavorwire.com/328407/a-beginners-guide-to-glitch-art> (Žiūrėta 2016 04 24)
9. Rosa Menkman, „The Glitch Moment(um)“, 2011 m. Prieiga per internetą: http://networkcultures.org/uploads/NN%234_RosaMenkman.pdf (Žiūrėta 2016 04 24)
10. Nick Briz, „A new ecology 08“, 2009 m. Prieiga per internetą: <http://www.nickbriz.com/> (Žiūrėta 2016 04 24)
11. Dantytojo triukšmo pavyzdžiai. Prieiga per internetą: <https://web.cs.wpi.edu/~matt/courses/cs563/talks/antialiasing/effects.html> (Žiūrėta 2016 11 29)
12. Makrobloko pavyzdys. Prieiga per internetą: <http://art-design-glossary.musabi.ac.jp/jpeg/> (Žiūrėta 2016 11 29)

13. Yrančios tekstūros pavyzdys. Prieiga per internetą:
<https://web.cs.wpi.edu/~matt/courses/cs563/talks/antialiasing/effects.html> (Žiūrėta 2016 11 29)
14. Netinkamo pateikimo pavyzdys. Prieiga per internetą:
<https://web.cs.wpi.edu/~matt/courses/cs563/talks/antialiasing/effects.html> (Žiūrėta 2016 11 29)
15. Calvin Harris „My way“ vaizdo klipo ekranvaizdžio fragmentas. Prieiga per internetą:
<https://www.youtube.com/watch?v=b4Bj7Zb-YD4> (Žiūrėta 2016 12 01)
16. Calvin Harris ir Disciples „How deep is your love“ vaizdo klipo ekranvaizdis. Prieiga per internetą: <https://www.youtube.com/watch?v=EgqUJOudrcM> (Žiūrėta 2016 12 01)
17. Calvin Harris ir Rihanna „This is what you came for“ vaizdo klipo ekranvaizdis. Prieiga per internetą: <https://www.youtube.com/watch?v=kOkQ4T5WO9E> (Žiūrėta 2016 12 01)
18. Fraktalas. Mastelio simetrija. Prieiga per internetą: <http://www.spauda.lt/fractals/apibr.htm> (Žiūrėta 2016 12 10)
19. Lorenz drugelis. Stevens technologijos institutas. Prieiga per internetą:
<http://personal.stevens.edu/~stsarpal/> (Žiūrėta 2016 12 10) ir
[file:///C:/Users/EVE/Desktop/\[Anastasios A. Tsonis \(auth.\)\] Chaos From Theory\(Book ZZ.org\).pdf](file:///C:/Users/EVE/Desktop/[Anastasios A. Tsonis (auth.)] Chaos From Theory(Book ZZ.org).pdf) (Žiūrėta 2016 12 10)
20. Vaizdas prieš / po postprodukcijos. Owen Priestley, 2012 m. Prieiga per internetą:
<http://www.20three.com/2012/04/databending-and-glitch-art/> (Žiūrėta 2016 03 20)
21. UCNV, internetinis puslapis – projektas „Jpegs in your brain“, 2015 m. Prieiga per internetą:
<http://ucnv.org/jpegsinyourbrain/> (Žiūrėta 2016 12 10)
22. Phillip Stearns, projektas „Year of the Glitch“, 2012 m. Prieiga per internetą:
<http://yearoftheglitch.tumblr.com/> (Žiūrėta 2016 03 20)
23. Heitor Magno, be pavadinimo, 2013 m. / Shin Tokyo, be pavadinimo, 2013m. Prieiga per internetą: <http://picssr.com/photos/heitorm/interesting/page9?nsid=42500924@N03> ir
<http://rebloggy.com/post/mine-devon-aoki-glitched/15532600418> (Žiūrėta 2016 03 20)
24. Tim Richardson, projektas „Physical Frequencies“, 2006 m. Prieiga per internetą:
<http://timrichardson.tv/publishing/physical-frequencies/> (Žiūrėta 2016 03 20)
25. Heitor Magno, Be pavadinimo, 2013 m. Prieiga per internetą:
<http://www.artpeoplegallery.com/heitor-magno-glitch-art/> (Žiūrėta 2016 03 20)

26. David Marinos, be pavadinimo, 2013 m. Prieiga per internetą: <http://theredlist.com/wiki-2-343-918-225-250-view-photoillustration-profile-marinos-david.html> ir <https://www.flickr.com/photos/david-marinos/9512994443> (Žiūrėta 2016 03 20)
27. Willy Vanderperre, „Jil Sander Navy Fall Winter Collection 2011“, 2011 m. Prieiga per internetą: <http://www.designscene.net/2011/07/arizona-muse-jil-sander-navy-fall-winter-2011.html> (Žiūrėta 2016 06 09)
28. Fotofloor, „Fashion short Crinis 13“ ekranvaizdžiai, 2013 m. Prieiga per internetą: <https://vimeo.com/60650132> (Žiūrėta 2016 06 09)
29. Hello Steve Reich Mix by James Murphy / LCD Soundsystem. David Bowie „Love is lost“. Prieiga per internetą: <https://vimeo.com/79764317> (Žiūrėta 2016 06 10)
30. MCM Worldwide, „Into the Glitch“, 2015 m. Prieiga per internetą: <https://vimeo.com/124465042> (Žiūrėta 2016 06 09)
31. Permatomo vaizdo pavyzdys. Andras Visky, „I killed my mother“, 2013 m. Prieiga per internetą: <https://danutm.wordpress.com/2013/01/16/i-killed-my-mother-by-andras-visky-on-stage-in-london/> (Žiūrėta 2016 12 04)
32. *Gličo* efekto, kuris suteikia destrukcijos ir daugiasluoksniškumo įspūdį pavyzdys. Federico Cabrera, „Crash“, 2010 m. Prieiga per internetą: <http://cargocollective.com/tokyo22/CRASH-GILLES-ET-DADA> (Žiūrėta 2016 12 04)

SUTRUMPINIMŲ SĄRAŠAS

a. – amžius

aut. – autorius

ir kt. – ir kiti

ir t. t. – ir taip toliau

m. – metai

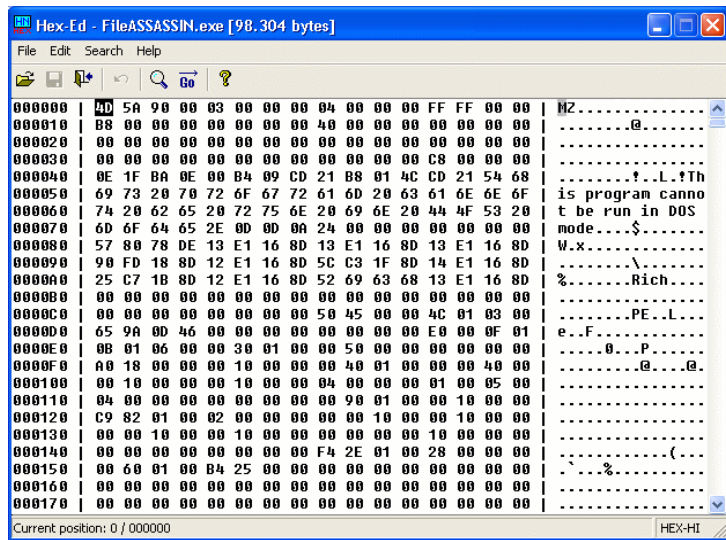
p. arba psl. – puslapis

pvz. – pavyzdžiui

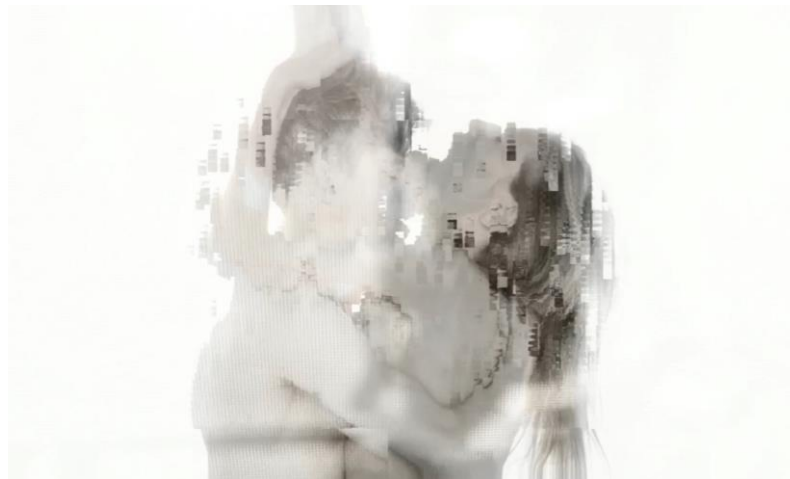
t. y. – tai yra

žr. – žiūrėk

PRIEDAI

1 priedas. HEX programa. Kodavimas

2 priedas. David Bowie - LOVE IS LOST 'Hello Steve Reich' remix by James Murphy / LCD Soundsystem.

3 priedas. Sugedusio televizoriaus vaizdas.

KŪRYBINIO DARBO EKRAVAIZDŽIAI

